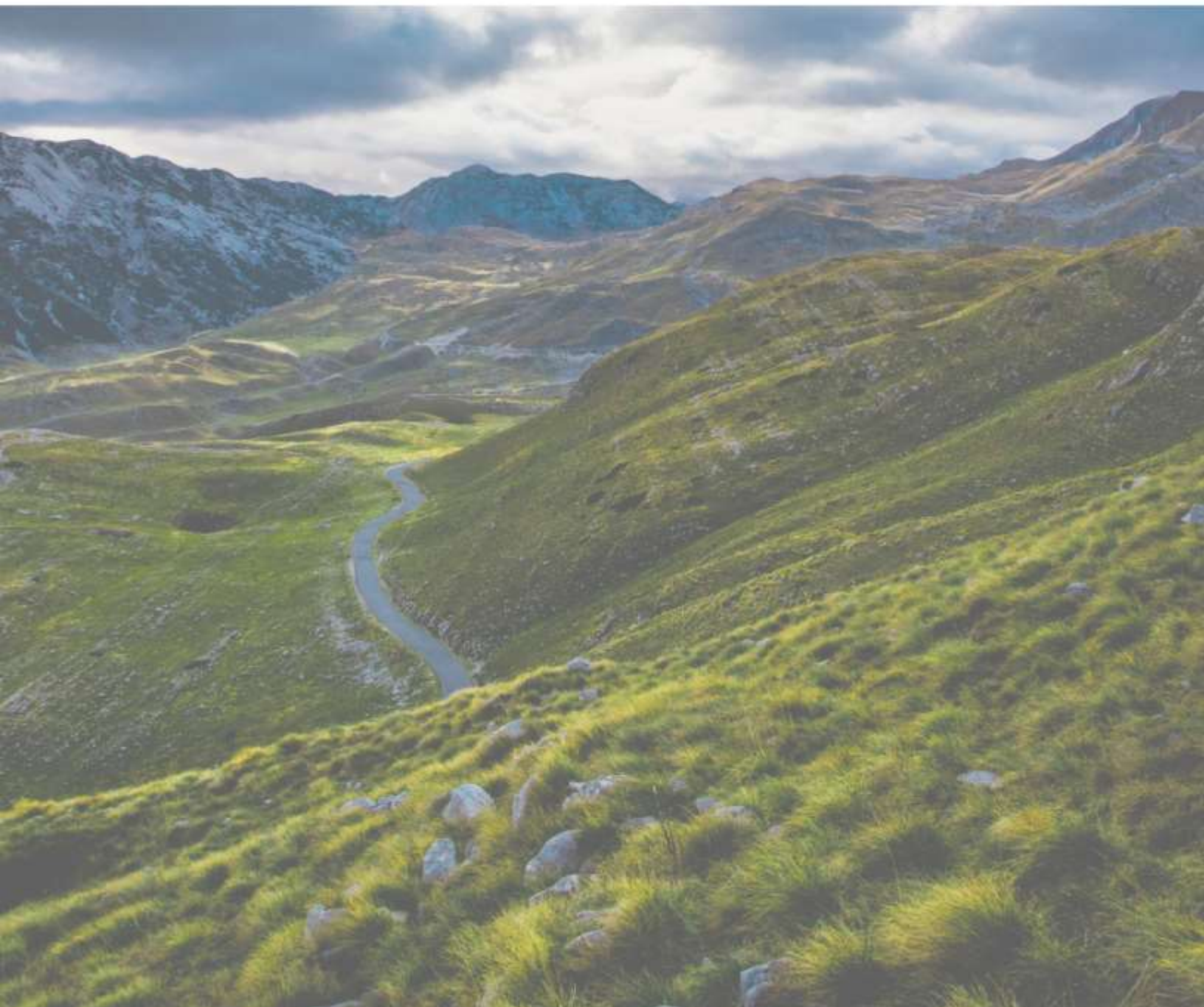

AGENCIJA ZA ZAŠTITU
ŽIVOTNE SREDINE
CRNE GORE

ENVIRONMENTAL
PROTECTION AGENCY
OF MONTENEGRO

IZVJEŠTAJ O RADU AGENCIJE ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE ZA 2024. GODINU

Sadržaj

Sektor za monitoring životne sredine	3
I PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)	3
II OSTALE AKTIVNOSTI	5
III UČEŠĆE I REALIZACIJA PROJEKATA.....	7
IV SARADNJA SA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA.....	7
Sektor za zaštitu prirode	9
I PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)	9
II OSTALE AKTIVNOSTI	12
Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti.....	13
I UPRAVNI POSTUPAK.....	13
II OSTALE AKTIVNOSTI	15
Sektor za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini.....	21
I PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)	21
II OSTALE AKTIVNOSTI	35
Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja	37
I PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI.....	37
Odjeljenje za sprovođenje ekonomskih instrumenata u oblasti zaštite životne sredine	40
I PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)	40
II OSTALE AKTIVNOSTI	49
Služba za opšte i pravne poslove, ljudske resurse, finansije i javne nabavke.....	55
Zaključak	57

Sektor za monitoring životne sredine

I PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)

1. Izrađena i usvojena Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2023. godinu

Informacija o stanju životne sredine predstavlja osnovni dokument kojim se daje ocjena ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori, kao i preporuke u planiranju politike zaštite životne sredine. Shodno članu 57 Zakona o životnoj sredini ("Sl. list CG" br. 052/16 od 09.08.2016, 073/19 od 27.12.2019, 084/24 od 06.09.2024.), Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore obavezna je da izrađuje i publikuje Informaciju o stanju životne sredine u Crnoj Gori, s predlogom mjera i konkretnih aktivnosti za poboljšanje postojećeg stanja i rješavanje ili ublažavanje identifikovanih problema.

Informacija je bazirana na podacima i analizama koje Agencija dobija kroz realizaciju godišnjeg Programa monitoringa po svim segmentima životne sredine. Program monitoringa na godišnjem nivou, za potrebe Agencije, realizuju institucije izabrane putem tenderske procedure.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 10. oktobra 2024. godine usvojila Informaciju o stanju životne sredine za 2023. godinu na predlog Ministarstva.

Informacija je dostupna na linku: [Informacija-o-stanju-zivotne-sredine-za-2023.-godinu.pdf \(epa.org.me\)](https://epa.org.me/informacija-o-stanju-zivotne-sredine-za-2023.-godinu.pdf)

2. Izrađen Program monitoringa životne sredine Crne Gore za 2025. godinu

Na osnovu člana 55 Zakona o životnoj sredini ("Sl. list CG" br. 052/16 od 09.08.2016, 073/19 od 27.12.2019, 084/24 od 06.09.2024.), Agencija za zaštitu životne sredine obavezna je da predloži Program monitoringa životne sredine Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera. Godišnji program monitoringa usvaja Vlada Crne Gore.

Monitoring životne sredine predstavlja sistematsko mjerenje i ispitivanje parametara kao i ocjenjivanje indikatora stanja i zagađenja životne sredine. Na osnovu dostupnih podataka sa mjernih mjesta o stanju životne sredine dobija se jasan uvid u promjene kvaliteta i kvantiteta životne sredine, emisije zagađujućih materija i korišćenje prirodnih resursa.

Realizacija programa monitoringa životne sredine jedan je od osnovnih zadataka iz oblasti zaštite životne sredine, jer rezultati monitoringa čine osnovu za ocjenu ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori, preporuke u planiranju politike zaštite životne sredine kao i izradu godišnje informacije o stanju životne sredine, osnovnog dokumenta u kojem je predstavljena analiza i ocjena stanja životne sredine.

Program monitoringa životne sredine Crne Gore za 2025. godinu obuhvata četiri programa:

1. Kvalitet vazduha
2. Alergeni polen suspendovan u vazduhu
3. Sadržaj opasnih i štetnih materija u zemljištu
4. Nivo buke u životnoj sredini

Sprovođenje godišnjeg monitoringa svih segmenata životne sredine je obaveza definisana Zakonom o životnoj sredini, dok sredstva obezbijeđena Zakonom o budžetu za 2025. godinu za sprovođenje ovog propisa nijesu dovoljna za sprovođenje monitoringa svih segmenata životne sredine. Finansijska sredstva nijesu obezbijeđena za monitoring sljedećih segmenata životne sredine:

- Monitoring morskog ekosistema
- Praćenje stanja biodiverziteta;
- Sistematsko ispitivanje nivoa radionukleida;
- Monitoring nejonizujućeg zračenja.

Program monitoringa životne sredine za 2025. godinu biće realizovan u skladu sa smjernicama EU u ovoj oblasti, tj. sa preporukama Evropske agencije za zaštitu životne sredine (EEA) i standardima Evropske mreže za informisanje i posmatranje (EIONET). Dobijeni podaci kroz realizaciju ovog programa će se upravo i koristiti za izvještavanje prema navedenim međunarodnim institucijama, kao i prema Statističkom zavodu EU (EUROSTAT) i Statističkoj diviziji UN-a (UNSD).

Takođe, podaci iz realizacije Programa monitoringa predstavljaju osnovu za izradu Indikatora životne sredine, u skladu sa standardnom tipologijom Evropske agencije za zaštitu životne sredine.

Rezultati monitoringa životne sredine će poslužiti u definisanju preporuka i mjera koje treba sprovesti u narednom periodu u cilju poboljšanja stanja. Jasno je da monitoring životne sredine tako postaje važan faktor u planiranju politike zaštite životne sredine, kao i pokazatelj potrebe ugradnje principa i načela zaštite životne sredine u razvojne i strateške dokumente drugih sektorskih politika kao što su industrija, poljoprivreda, energetika i drugi.

Agencija za zaštitu životne sredine izradila je predlog Programa monitoringa životne sredine za 2025. godinu.

Napomena: Program monitoringa kvaliteta površinskih, podzemnih voda i voda za kupanje priprema organ državne uprave nadležan za vodoprivredu, a program monitoringa voda za piće priprema organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, u skladu sa posebnim propisima. Agencija za zaštitu životne sredine daje mišljenje na planove monitoringa.

3. Izrađen Program praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla za 2024/25. godinu

Na osnovu člana 30a stav 3 Zakona o zaštiti vazduha („Sl. list CG“, br. 025/10, 043/15), Agencija za zaštitu životne sredine je dostavila predlog Programa praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera koje donosi Godišnji program monitoringa.

Takođe, urađen je i dostavljen Izvještaj o kvalitetu tečnih goriva naftnog porijekla za 2023/24. godinu.

II OSTALE AKTIVNOSTI

1. Učešće na Prvom digitalnom forumu o digitalnim transformacijama i bazama podataka za morski ekosistem, održanog u Al Hoceima, Maroko, u organizaciji SPA/RAC;
2. Prisustvo sastanku na temu Otpada iz mora koji se donosi rijekama - Valensija, Spanija, u organizaciji UNEP-a;
3. Učešće na Prvom sastanku za pripremu NAP-a (Nacionalnog Akcionog plana za sprječavanje zagađenja mora sa izvora sa kopna) (2025-2035), na kome je predstavljen proces rada na prethodnom NAP-u (2015-2025) u Atini, Grčka, u organizaciji UNEP-a;
4. Učešće na prvom sastanku partnera na SameSea projektu, na kojem je Agencija za zaštitu životne sredine pridruženi partner;
5. Prisustvo prezentaciji postrojenja za desalinizaciju vode na Kipru, u organizaciji UNEP-a.
6. Učestvovanje u Studijskoj posjeti na temu Otpada u moru-uspostavljanje monitoringa, koja je organizovana preko TAIEX-a, instrumenta Evropske Komisije;
7. Prisustvo Finalnoj konferenciji predstavljanja plana obalnog područja Bokokotorskog zaliva.
8. Organizacija okruglog stola na temu „Morski ekosistem – monitoring i zaštita”, na kome su učestvovali predstavnici svih relevantnih institucija;
9. Učešće u radnoj grupi za praćenje kvaliteta voda;
10. Učešće u radnoj grupi za Nitratnu direktivu 91/676/EEZ, ranjiva područja u Crnoj Gori u odnosu na koncentraciju nitrata u vodi;
11. Učešće u radnoj grupi za Okvirnu direktivu o vodama (WFD Directive 2000/60/EC), ranjiva područja u Crnoj Gori u odnosu na koncentraciju nitrata u vodi;
12. Učešće u radnoj grupi za direktivu o poplavama 91/676/EEZ, ranjiva područja u Crnoj Gori u odnosu na koncentraciju nitrata u vodi;
13. Učešće u radnoj grupi MONSTAT-a za statistiku poljoprivrede;
14. Učešće u radnim grupama Kancelarije za održivi razvoj;
15. Učešće na brojnim radionicama u organizaciji nacionalnih institucija i nevladinih organizacija;
16. Kontinuirana komunikacija sa zainteresovanim stranama - medijima o stanju životne sredine sa posebnim akcentom na kvalitet vazduha;
17. Kontinuirani monitoring kvaliteta vazduha, servisiranje i etaloniranje mjernih stanica za vazduh;
18. Nabavka nove mjerne i prateće opreme za unapređenje, odnosno praćenje kvaliteta vazduha;
19. Učešće u ocjeni implementacije Nacionalne strategije održivog razvoja do 2030. za oblast površinskih i podzemnih slatkih voda;
20. Učešće u radnoj grupi za praćenje kvaliteta voda;
21. Učešće na sastancima komisije za vode, u 2024. je razmatrana tema o implementaciji Protokola o vodi i zdravlju, komisija je predložila ciljeve protokola koje je Vlada Crne Gore usvojila. Takođe je utvrđen prijedlog o transponovanju Direktive o vodi za piće u Zakon o obezbjeđivanju zdravstveno ispravne vode za ljudsku upotrebu i Pravilnik o parametrima, provjeri usaglašenosti, metodama, načinu, obimu analiza i sprovođenju monitoringa zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku upotrebu;

22. Povodom Svjetskog dana voda, održane su edukacije djeci predškolskog i školskog uzrasta na temu „Voda za Mir“;
23. Učešće na konferenciji Cross Water + Kako osigurati vodosnabdijevanje i stvoriti otpornu vodnu infrastrukturu;
24. Organizovanje okruglog stola „Alergeni polen - monitoring, stanje, uticaj na zdravlje ljudi“;
25. Organizacija okruglog stola na temu „Uticaj buke na životnu sredinu“;
26. Organizacija održavanja čamca Agencije;
27. Učešće u radnoj grupi za izradu izradu strateških karata buke;
28. Učešće u radnoj grupi za izradu tenderske dokumentacije za strateške karte buke;
29. Učešće u radnoj grupi za nabavku istraživačkog broda i pripremu tenderske dokumentacije;
30. Organizovanje profesionalne prakse za učenike Srednje stručne škole „Spasoje Raspopović“;
31. Učešće u radnoj grupi za izradu Izmjena i dopuna Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena;
32. Davanje stručnih mišljenja na zahtjev za strateška i druga dokumenta uključujući stručne analize;
33. Sastanci sa predstavnicima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u vezi karakteristika nabavke višenamjenskog istraživačkog broda, koji bi trebalo da se nabavi kroz Projekat za potrebe Ministarstva i Agencije, kao i drugih državnih organa;
34. Sakupljanje podataka za ažuriranje EMEP/EEA i GHG inventara;
35. Učešće u izradi I Transparentnog Dvogodišnjeg izvještaja o klimatskim promjenama (BUR) i IV Nacionalne komunikacije, poglavlje GHG Inventar (1990-2022);
36. Učešće u nacionalnim i međunarodnim obukama na temu emisionih Inventara;
37. Učešće u radnoj grupi komisije vode za piće;
38. Učešće na godišnjoj konferenciji o vodi i zemljištu u organizaciji European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law u Veneciji;
39. Učešće u aktivnostima na mjerenju (monitoringu) koncentracije alergnog polena, kao i izvještavanju o izmjenjenim vrijednostima koncentracija alergnog polena u vazduhu;
40. Zaposleni u sektoru monitoringa su članovi radne grupe za izradu PRTR-a, i pohađali su inicijalnu obuku na ovu temu;
41. Sumiranje podataka vezanih za koncentracije alergnog polena suspendovanog u vazduhu dobijenih tokom monitoringa u 2023. godini za izradu kalendara aeropolena;
42. Izrada Informacije o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2023. godinu o koncentracijama alergnog polena;
43. Izrada programa rada za monitoring alergnog polena za 2025. godinu;
44. Tehnička provjera rada stanice, postavljanje diska, provjera protoka vazduha na stanicama u Podgorici, Baru i Mojkovcu;
45. Koordinacija na aktivnostima za monitoring polena u Podgorici, Baru i Mojkovcu;
46. Mikroskopiranje, determinacija polenovog zrna i brojnosti alergnog polena za Mojkovac;
47. Izračunavanje koncentracija polenovog zrna, izrada excel tabele i izrada semafora sa prognozom;
48. Izjave za TV Vijesti, TV Budva i TV E o koncentracijama polena u vazduhu i alergijama;
49. Aktivnosti vezane za donaciju Turske ambasade za unaprijeđenje kapaciteta za monitoring polena;

50. Učestvovanje kao dio Cost akcije, CA18226 ;
51. Aktivnosti vezane za projekat unapređenje kapaciteta za monitoring polena;
52. Aktivnosti vezane za geoportal zaštićenih dobara;
53. Aktivnosti na izradi Studija revizije NP Lovćen;
54. Aktivnosti na izradi edukativne karte;
55. Aktivnosti za nabavku materijala za monitoring polena;
56. Evidencija izvještaja monitoringa životne sredine;
57. Davanje stručnih mišljenja intersektorski, građanima, prema Ekološkoj inspekciji i drugim institucijama (Ministarstvima, NVO).

III UČEŠĆE I REALIZACIJA PROJEKATA

1. **Učešće na Projektu MEP&M** (priprema Master programa u oblasti zaštite i upravljanja morskom životnom sredinom), kao i prisustvo radionicama i izvještavanje prema Univerzitetu Crne Gore – Pomorskom fakultetu Kotor (detaljnije u dijelu Sektora za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini).
2. Rad na prijavi za projekat CRABOOST, na kojem je Agencija partner. Projekat je prošao prvu administrativnu fazu, sad se čeka rangiranje projekta od strane Evropske Komisije.
3. Organizacija i prikupljanje podataka za pripremu Nacionalnog Akcionog Plana za sprečavanje zagađenja mora sa izvora sa kopna, kao i izračunavanje NBB (nacionalni obrazac za prikupljanje podataka za inventar postojećih/novih izvora zagađenja).
4. Koordinacija Morske Nature, komunikacija sa kolegama iz HMZ, ukoliko ima spornih pitanja.
5. Učešće na Interreg IPA CBC Croatia – Bosnia and Herzegovina – Montenegro projektu Self-sustainable multisensor system for monitoring water quality in inland waterbodies (HR-BA-ME00330 – SMART-Water).
6. Učešće u aktivnostima na projektu Interreg VI-A IPA Programa Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2021– 2027 za projekat AllerShield.
7. Učešće Inventarskog tima iz sektora za Monitoring životne sredine u CIBIT projektu koji realizuje Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.
8. Učešće u projektu Tratolow koji je usmjeren ka uspostavljanju kapaciteta u oblasti životne sredine i klimatskih promjena u zemljama zapadnog Balkana i Turske.
9. Učešće na Projektu nabavke višenamjenskog istraživačkog broda sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.
10. Učešće na Projektu izrade strateških karata buke sa Akcionim planovima - sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

IV SARADNJA SA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

1. Učešće na sastancima Nacionalnih Referentnih Centara (NRC) za izvještavanje prema Evropskoj agenciji za životnu sredinu (EEA).

2. Učešće na Strateškom okruglom stolu o povećanju otpornosti na klimatske promjene u sektoru vodosnabdijevanja i kanalizacije u skladu sa UNECE-WHO/Evropskim protokolom o vodi i zdravlju u Ženevi.
3. Uspostavljena je saradnja sa United for the Mediterranean organizacijom i naši zaposleni su bili pozvani na njihovom sastanku radne grupe za životnu sredinu.
4. Učestvovanje na sastancima za pojedinačne Akcione planove koje je donio UNEP MAP (eutrofikacija, kontaminenti i morski otpad).
5. Učešće na sastanku LRTAP konvencije i redovne konsultacije oko implementacije Getenburškog sporazuma.
6. Učešće na obuci UNFCCC za upotrebu IPCC softvera i upotrebu ETF alata za izvještavanje.
7. Učešće na Info-RAC Focal Point sastanku, koji se bazirao na olakšavanju izvještavanja ugovorenih strana prema Barselonskoj konvenciji.
8. Učešće na pripremnoj radionici za pripremu Nacionalnih akcionih planova (NAPs) za period 2025-2035 za zemlje Mediteranskog regiona.
9. Saradnja sa međunarodnim institucijama se odvija na ustaljenom nivou, problem je u izostanku realizacije monitoringa za morski ekosistem pa stoga i smanjenog obima izvještavanja. Ove godine nije mogla biti pripremljena NEAT forma izvještavanja jer su za istu potrebni podaci za cijelu godinu, a ne samo za prvih par mjeseci za koje su tokom 2024. godine realizovana istraživanja.

IZVJEŠTAVANJE PREMA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

1. Dostavljene su NFR tabele i Informative - Inventory Report za 1990-2021 prema EEA/EIONET i EMEP-u shodno izvještavanju o Inventaru emisija zagađujućih materija u vazduhu.
2. Izvještavanje prema Evropskoj agenciji za zaštitu životne sredine (EEA) o kvalitetu vazduha u Crnoj Gori. U predviđenom roku i u zahtijevanom formatu dostavljeni su izvještaji o kvalitetu vazduha u EIONET bazu EEA, za 2023. godinu.
3. Kroz IPA projekat za Zapadni Balkan, a u saradnji sa Hidrometeorološkim zavodom Crne Gore i NRC-ijem za vode, popunjen template sa podacima vezano za Nutrijente i isti poslat Evropskoj Agenciji.
4. Izvještavanje prema Evropskoj agenciji za životnu sredinu (EEA) o zaštićenim područjima prirode (nacionalni nivo) – Common Database on Designated Areas (CDDA).
5. Izvještaj o IIR o Air Pollution emisijama ka LRTAP Konvenciji.
6. Izvještaj NID(National Inventory document) koji sadrži Nacionalni GHG Inventar 1990-2022 ka UNFCCC Konvenciji.
7. Sumiranje podataka za izvještaj o monitoringu polena za EAN Bazu.

Sektor za zaštitu prirode

I PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)

- **Aktivnosti na izradi Crvenih listi i drugih publikacija:**

1) **Izrađena je Crvena lista riba, očekuje se promocija u prvom kvartalu 2025. godine.**

2) **U izradi Crvena lista biljaka Crne Gore**

Crvena lista ugroženih vrsta Crne Gore predstavlja prikaz statusa ugroženosti vrsta biljaka. Crvena lista je indikator biološke raznolikosti na zemlji. Ona ukazuje na smanjenje biološke raznolikosti, probleme u zaštiti i na vrste kojima su potrebni programi zaštite. Program Crvene liste (Red List Programme) ima za cilj identifikaciju taksona kojima je zaštita najneophodnija, kao i da ocijeni nacionalni (globalni) indeks narušenosti biodiverziteta. U prvom kvartalu 2025. godine biće završena.

3) **U izradi Crvena lista gljiva Crne Gore.**

Crvena lista ugroženih vrsta Crne Gore predstavlja prikaz statusa ugroženosti vrsta gljiva. Crvena lista je indikator biološke raznolikosti na zemlji. Ona ukazuje na smanjenje biološke raznolikosti, probleme u zaštiti i na vrste kojima su potrebni programi zaštite. Program Crvene liste (Red List Programme) ima za cilj identifikaciju taksona kojima je zaštita najneophodnija, kao i da ocijeni nacionalni (globalni) indeks narušenosti biodiverziteta. U prvom kvartalu 2025. godine biće završena.

4) **U izradi Crvena lista odonata Crne Gore**

Crvena lista ugroženih vrsta Crne Gore predstavlja prikaz statusa ugroženosti vrsta odonata. Crvena lista je indikator biološke raznolikosti na zemlji. Ona ukazuje na smanjenje biološke raznolikosti, probleme u zaštiti i na vrste kojima su potrebni programi zaštite. Program Crvene liste (Red List Programme) ima za cilj identifikaciju taksona kojima je zaštita najneophodnija, kao i da ocijeni nacionalni (globalni) indeks narušenosti biodiverziteta. Tokom 2025. godine biće završena.

5) **Izrada Crvene liste ekosistema**

Crvena lista predstavlja prikaz statusa ugroženosti određenog ekosistema. Ona ukazuje na smanjenje biološke raznolikosti, probleme u zaštiti vrste kojima su potrebni programi zaštite. Odabran je ekosistem Skadarsko jezero. Očekuje se realizacija u toku 2025. godine.

6) **Izrada Monografije “Zaštićena prirodna baština Crne Gore”. Realizacija u toku 2025. godine.**

7) **Izrađena lista zaštićenih vrsta biljaka, životinja i gljiva, neophodna za reviziju Rješenja o stavljanju pod zaštitu ugroženih vrsta biljaka, životinja i gljiva “SI. list RCG 76/06”. Očekuje se usvajanje od strane resornog Ministarstva.**

- **Studije revizije**

Shodno Zakonu o zaštiti prirode (“SI.list CG”, br. 54/16, 18/19) član 35 predviđeno je da ukoliko se za zaštićeno područje koje je upisano u registar zaštićenih područja utvrdi da ne postoje

podaci o granicama, ciljnim staništima i vrstama, organ uprave dužan je da obavijesti organ nadležan za donošenje akta o proglašavanju o potrebi pokretanja postupka revizije za to zaštićeno područje. Revizija zaštićenog područja pokreće se izradom studije revizije. S tim u vezi, tokom 2024. godine realizovane su sledeće studije revizije:

1) Studija revizije za NP Skadarsko jezero, NP Durmitor i NP Lovćen

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera pokrenulo je inicijativu za reviziju Studije zaštite NP Skadarsko jezero, NP Durmitor i NP Lovćen. Agencija za zaštitu životne sredine izradila je Studije za NP Skadarsko jezero i NP Durmitor i studije su predate naručiocu, dok će Studija revizije za Lovćen će biti predata i usvojena u toku 2025. godine.

2) Studije revizije za zaštićena područja u zoni i van zone Morskog dobra koje su 1968.

godine stavljene pod zaštitu rješenjem Zavoda za zaštitu prirode i to: Studija revizije za Ostrvo Stari Ulcinj, Ratac sa Žukotrljicom, Velika ulcinjska plaža, Mala ulcinjska plaža, Valdanos, Velji pijesak, Topolica, Sutomska, Čanj i Perčin, Sveti Stefan (2), Miločer (2), Bečićka, Slovenska, Mogren i Jaz, Plaže: Buljarica, Lučice, Petrovačka i Drobni pijesak,

(i) parkovi u Herceg Novom,

(ii) stabla u zoni Morskog dobra i

(iii) stabla van zone Morskog dobra, Sastojina lovora i oleandera kod vrela Sopot.

Studije urađene i predate Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, kao i opštinama. Javne tribine nisu održane, očekuje se da će tokom 2025. godine biti donešen Akt o proglašenju kategorije, granica, statusa i režima zaštite.

3) Studija revizije za zaštićeno područje spomenik prirode "Lipska pećina" u Prijestonici Cetinje

Opština Cetinje pokrenula je postupak revizije Spomenika prirode Lipska pećina. Agencija za zaštitu životne sredine predala Studiju revizije naručiocu. U 2025. godini će biti održana javna rasprava i donešen Akt o proglašenju.

4) Studija revizije za Đalovića klisuru

Opština Bijelo Polje pokrenula je inicijativu za reviziju Studije zaštite Đalovića klisure. Studija urađena i predata opštini Bijelo Polje, odluka o proglašenju usvojena u decembru 2024. godine.

• **Studije zaštite**

Tokom 2024. godine Agencija za zaštitu životne sredine je realizovala terenska istraživanja za izradu sledećih studija zaštite:

1) Nacrt Studije zaštite za rijeku Mrtvicu sa okolinom

Opština Kolašin pokrenula je inicijativu za izradu Studije zaštite za rijeku Mrtvicu sa okolinom. Agencija za zaštitu životne sredine završila je Studiju zaštite i predala naručiocu, održano je šest javnih tribina i jedan okrugli sto. Akt o proglašenju zaštićenog područja još uvijek nije usvojen od strane opštine Kolašin.

2) Nacrt Studije zaštite za Kapetanovo i Brničko jezero

Opština Kolašin pokrenula postupak za izradu Studije zaštite Kapetanovog i Brničkog jezera. Agencija za zaštitu životne sredine odradila je terenska istraživanja. Studija predata opštini

Kolašin na dalje postupanje. Javne tribine završene, ali Akt o proglašenju zaštićenog područja još uvijek nije usvojen od strane opštine Kolašin.

3) Nacrt Studije zaštite rijeke Čehotine na teritoriji opštine Bijelo Polje

Opština Bijelo Polje pokrenula postupak za izradu Studije zaštite rijeke Čehotine na teritoriji opštine Bijelo Polje. Završena su terenska istraživanja i Studija zaštite je predata opštini Bijelo Polje, završene javne tribine. Očekuje se saglasnost Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera. Nakon te saglasnosti, opština će zakazati sjednicu i usvojiti Akt o proglašenju zaštićenog područja.

4) Nacrt Studije zaštite park šume Dulovina

Opština Kolašin pokrenula postupak za izradu Studije zaštite park šume Dulovina. Studija predata opštini Kolašin i dostavljen izvještaj shodno njihovim komentarima, javne rasprave nisu održane od strane opštine Kolašin.

5) Studije zaštite lokaliteta Sopot i Dražin vrt

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera pokrenulo je inicijativu za Studije zaštite lokaliteta Sopot i Dražin vrt. Agencija za zaštitu životne sredine je preдала Studiju, završila javne rasprave i od strane Vlade proglašeni su navedeni lokaliteti kao Spomenici prirode.

6) Nacrt Studije zaštite Lukavice sa Malim i Velikim Žurimom - Opština Nikšić

Terenska istraživanja završena, očekuje se predaja studije tokom 2025. godine.

7) Nacrt Studije zaštite - Zabran kralja Nikole u Nikšiću

Terenska istraživanja završena, očekuje se predaja studije u prvom kvartalu 2025. godine.

- **Preventivna zaštita**

1) Postupak preventivne zaštite Valdanosa i Maslinade u Ulcinju

Na zahtjev opštine Ulcinj, a koja je podržala inicijativu društva “Martin Šnajder Jakobi” i “Mogula”, Agencija za zaštitu životne sredine je, shodno članu 37 Zakona o zaštiti prirode, pokrenula postupak preventivne zaštite Valdanosa i Maslinade u Ulcinju. Studija urađena i predata opštini Ulcinj i čeka se usvajanje odluke koja nije usvojena tokom 2024. godine.

- **Koordinacija istraživanja u svrhu prikupljanja podataka za Natura 2000 staništa i vrste, uključujući ptice u Crnoj Gori**

Shodno Zakonu o zaštiti prirode (Sl. list Crne Gore 54/16, 18/19 i 84/24) u nadležnosti Agencije za zaštitu životne sredine je da sa drugim stručnim i naučnim institucijama prikuplja podatke za uspostavljanje ekološke mreže Natura 2000. Ekološka mreža Natura 2000 je preduslov pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji.

Tokom 2024. godine nastavljen je rad po pitanju sakupljanja podataka uz podršku državnog budžeta i projekta GEF 7, EPTISA IPA “Podrška uspostavljanju Naturi 2000 u Crnoj Gori”. Lokaliteti za koje će se raditi istraživanja (staništa i vrsta): Njeguši – Dragaj – Grahovo - Banjani,

Lukavica sa Malim i Velikim Žurimom, Zabran kralja Nikole u Nikšiću, Slano i Krupac, dio Sinjajevine prema Pešteru. Pratiće se staništa Natura 2000 i zaštićene vrste (po nacionalnom rješenju, po Barselonskoj i po Direktivi o habitatima).

Sva navedena područja, finansirana sredstvima EPA, GEF, EPTISA i IPA, u potpunosti su završena i mapirana. To uključuje Ledenice, Sinjajevinu sjever, Banjane sjever, Nikšićku Župu, Čumojevicu, Potkulu, Divljak, Kuče sjever, Kuče jug, Boku Kotorsku i Ljubotinj - podržane sredstvima EPA, zatim Orjen, Banjane centar, Rudine (Banjani), Busak (Banjani), Srijede (Banjani), Pragu (Banjani), Sinjajevinu centar i Đalovičku klisuru - finansirane iz GEF-a, kao i Drobnojake zapad, Drobnojake istok, Malinsko i Banjane istok - koje su podržane sredstvima EPTISA i IPA.

- **Izgradnja Privremenog prihvatilišta za životinje u Crnoj Gori**

Radi privremenog zbrinjavanja divljih životinja (ptica, vodozemaca, gmizavaca, sisara i sl.) koje se mogu naći u prirodi usled ranjavanja, napuštanja mladunaca, ubijanja roditeljskog para ili jednog od roditelja kao i zbog potrebe oduzimanja divljih životinja koje se drže u zatočeništvu u uslovima koji nisu u skladu sa zakonskom regulativom u Crnoj Gori, pokrenuto je pitanje izgradnje privremenog prihvatilišta u Crnoj Gori odnosno bokseva za privremeni smjestaj životinja. Urađen glavni projekat, revizija projekta, dobijena dozvola od CEDIS-a i vodovoda. Realizacija nije bila moguća u 2024. godini jer se od CEDIS-a čekalo na Elaborat udaljenosti parcele od dalekovoda.

II OSTALE AKTIVNOSTI

Učešće na sledećim konferencijama i radionicama:

- Radionica za izradu liste zaštićenih vrsta biljaka, životinja i gljiva, kao i okrugli sto na istu temu; panel diskusija za invazivne vrste u zaštićenim područjima;
- Okrugli sto na temu zaštite životne sredine u CANU;
- Presentacija rezultata druge faze projekta Rehabilitacija Ade Bojane. Projekat se sprovodi od strane Direktorata za klimatske promjene i zaštitu prirode Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera kroz tekući IPA projekat „Podrška u pripremi projekata u sektoru životna sredina i klimatske akcije“;
- Konsultativna radionica „Iznalaženje rješenja za probleme otpada u ključnim zonama biodiverziteta“ koja je dio projekta „FEF CSC Montenegro 2024 PUMP (For a Clean Montenegro)“ i finansirana od strane Ministarstva za Evropu i spoljne poslove Francuske;
- Radionica „Standardi zaštite prirode (Open standards for Conservation training)“ koja je organizovana od strane Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera – Direktorata za klimatske promjene i zaštitu prirode;
- Radionica na temu izrade plana upravljanja Parkom prirode „Ulcinjaska solana“ kao nastavak radionice „Standardi zaštite prirode“, a organizovana od strane Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera – Direktorata za klimatske promjene i zaštitu prirode;

- Radionica “Zajedničke konsultacije na harmonizaciji nacionalnog zakonodavstva u dijelu Protokola iz Nagoje i pristupa, korišćenja i raspodjele koristi genetičkih resursa”, organizovane od strane Ministarstva u saradnji sa Republikom Srbijom.
- Davanje mišljenja za Izradu planova i programa (PUP, DUP, programa privremenih objekata) na osnovu člana 18 Zakona o zaštiti prirode (Sl. Crne Gore 54/16, 18/19);
- Radionice na temu “Nacionalni okvirni plan za razvoj mreže integrisanih obalnih i morskih zaštićenih područja”;
- Izdavanje Akata o uslovima i smjernicama zaštite prirode;
- Davanje stručnih mišljenja prema Sektoru za izdavanje dozvola i saglasnosti za radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima na osnovu člana 40 Zakona o zaštiti prirode (“Sl. list Crne Gore” 54/16, 18/19);
- Davanje mišljenja na Nacrt planskih dokumenata na osnovu člana 28 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata (“Sl. list Crne Gore” br. 64/17, 44/18, 63/18, 11/19 i 82/20) Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera;
- Davanje stručnih mišljenja za izdavanje dozvole za sakupljanje, korišćenje i promet nezaštićenih divljih vrsta biljaka i gljiva shodno članu 73 Zakona o zaštiti prirode i Pravilniku o bližem načinu sakupljanja korišćenja i prometa nezaštićenih vrsta biljaka i gljiva;
- Davanje mišljenja za izdavanje dozvola za naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima odnosno područjima ekološke mreže i zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva;
- Kontinuirana komunikacija sa zainteresovanim stranama – medijima o stanju životne sredine.

Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti

I UPRAVNI POSTUPAK

U 2024. godini, Agencija za zaštitu životne sredine - Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti je sproveo **2014** upravnih postupaka, kao i **629** drugih procedura koje su propisane zakonima.

Na osnovu **Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu** (“Sl list CG”, broj 075/18), Uredbe o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu (“Sl list RCG”, br. 020/07, „Sl list CG”, br. 047/13, 053/14, 037/19) i Pravilnika donijetih u skladu sa ovim Zakonom, završeno je ukupno sto sedam (107) postupaka procjene uticaja, od čega je: izdato pedeset šest (56) ekoloških saglasnosti na elaborat procjene uticaja; donijeto: četrdeset dva (42) rješenja da nije potrebna izrada elaborata; tri (3) rješenja o obustavi postupka; šest (6) rješenja o odbijanju zahtjeva.

U skladu sa **Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu** (“Sl list RCG”, br. 080/05, “Sl list CG”, br. 073/10, 040/11, 059/11, 052/16) na osnovu podnijetih zahtjeva, Agencija za zaštitu životne sredine izdala je šest (6) saglasnosti na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu i jedno (1) rješenje kojim se odbija saglasnost.

Shodno **Zakonu o industrijskim emisijama** (“Sl list CG”, br. 017/19) Agencija je u toku 2024. godine donijela jedno (1) rješenje o produženju važenja integrisane dozvole.

Shodno **Zakonu o životnoj sredini** („Sl.list CG“, br.52/16, 073/19) Agencija je donijela: jedno (1) Rješenje o izdavanju saglasnosti na Izvještaj o bezbjednosti i jedno rješenje (1) Plan zaštite od udesa za Seveso postrojenje.

Na osnovu **Zakona o upravljanju otpadom** ("Sl. list Crne Gore", br. 34/24,92/24) i podzakonskih akata u toku 2024. godine Agencija za zaštitu životne sredine je sproveda ukupno sedamsto dvadeset osam (728) upravnih postupaka, od čega je izdato: četrnaest (14) rješenja za preradu otpada, dvadeset sedam (27) dozvola za tranzit neopasnog otpada, sto devet (109) dozvola za uvoz neopasnog otpada, trideset šest (36) rješenja za upis preduzeća u registar sakupljača, četrnaest (14) rješenja za upis u registar prevoznika , devet (9) rješenja za upis preduzeća u registar trgovaca i posrednika otpada, sto dva (102) rješenja za upis preduzeća u registar izvoznika neopasnog otpada, trista trideset tri (333) saglasnosti i rješenja na planove upravljanja otpadom proizvođača otpada, šest (6) dozvola za izvoz opasnog otpada, jedna (1) dozvola za tranzit opasnog otpada i sedamdeset sedam (77) rješenja o odbijanju zahtjeva.

Na osnovu **Zakona o zaštiti vazduha** ("Sl. list CG", br. 25/10, 40/11, 43/15, 073/19) Agencija za zaštitu životne sredine je izdala jedno (1) Rješenje za praćenje kvaliteta vazduha.

Na osnovu **Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena** ("Sl. list CG", broj 073/19) Agencija za zaštitu životne sredine sproveda je trideset šest (36) upravnih postupaka, od čega je izdato: sedamnaest (17) dozvola za uvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač i alternativnih supstanci, deset (10) dozvola za obavljanje djelatnosti ugradnje, održavanja i/ili popravke kao i isključivanja iz upotrebe opreme i proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač ili alternativne supstance, šest (6) rješenja za utvrđivanje kvote za uvoz HFC supstanci u 2025. godini, jedna (1) dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene bašte, dva (2) rješenja o odbijanju zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje djelatnosti ugradnje, održavanja i/ili popravke kao i isključivanja iz upotrebe opreme i proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač ili alternativne supstance.

Na osnovu **Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini** ("Sl. list Crne Gore", br. 28/11, 28/12, 01/14) Agenciji za zaštitu životne sredine podnijeta su dva (2) zahtjeva od kojih je donijeto jedno (1) rješenje o Izradi strateških karata i izračunavanje nivoa buke i jedno (1) rješenje o odbijanju zahtjeva.

Na osnovu **Zakona o zaštiti prirode** ("Sl. list CG", br. 54/16) i **Zakona o potvrđivanju Konvencije o međunarodnom prometu vrsta divlje faune i flore** (" Sl.List SRJ", br. 11/01) sprovedeno je ukupno dvesta pedeset šest (256) upravnih postupaka, od čega je izdato: trinaest (13) dozvola za uvoz i izvoz nezaštićenih biljaka, gljiva i životinja, sto četiri (104) dozvole za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru, trideset dva (32) rješenja za naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima, dvadeset pet (25) dozvola za sakupljanje nezaštićenih biljaka, gljiva i životinja, jedna (1) dozvola za unošenje strane vrste, sedam (7) dozvola za istraživanje u speleološkim objektima, dvije (2) dozvole za držanje držanje divljih životinja u zatočeništvu, četiri (4) re-eksportne CITES dozvole, tri (3) izvozne CITES dozvole, dvije (2) uvozne CITES dozvole, kao i pedeset tri (53) rješenja o odbijanju zahtjeva i deset (10) rješenja o obustavljanju postupaka.

Shodno **Zakonu o odgovornosti za štetu u životnoj sredini** („Sl. list CG“, br.27/14, 55/16), u 2024. godini donijela je: dva (2) rješenja kojim je data saglasnost na predlog mjera remedijacije, pet (5) rješenja o utvrđivanju štete u životnoj sredini i četiri (4) rješenja o utvrđivanju hitnih mjera sanacije.

Shodno **Zakonu o hidrografskoj djelatnosti** („Sl. list Crne Gore“, br. 26/10, 40/11 i 30/12), Agencija za zaštitu životne sredine je izdala jednu (1) dozvolu za obavljanje hidrografskih aktivnosti na pojasu teritorijalnih voda Crne Gore.

Shodno odredbama **Zakona o hemikalijama** („Sl.list CG“, br.51/17, 84/24) Agencija za zaštitu životne sredine u izvještajnom periodu sprovela je ukupno petsto sedamdeset šest (576) postupaka, od kojih je izdato: petsto pet (505) dozvola za slobodan promet (uvoz) opasnih hemikalija (trista sedamdeset dvije (372) dozvola za uvoz hemikalija, sto devetnaest (119) dozvola za uvoz ulja i maziva, dok je četrnaest (14) zahtjeva odbijeno kao neuredan podnesak) i sedamdeset jedna (71) PIC saglasnost (dva (2) postupka davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja i šezdeset devet (69) notifikacija za uvoz).

Na osnovu **Zakona o biocidnim proizvodima** („Sl.list CG“, br 54/16, 34/24) Agencija za zaštitu životne sredine je primila je ukupno dvesta osamdeset šest (286) zahtjeva, od kojih je izdato: dvesta šezdeset četiri (264) rješenja o upisu u Privremenu listu biocidnih proizvoda, jedanaest (11) rješenja za obavljanje djelatnosti prometa, upotrebe i skladištenja biocida, dok je jedanaest (11) zahtjeva odbijeno zbog nepotpune dokumentacije.

OSTALE PROCEDURE PROPISANE ZAKONIMA

Na osnovu **Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu** (“Sl list CG”, broj 075/18) i Uredbe o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu (“Sl list RCG”, br. 020/07, „Sl list CG”, br. 047/13, 053/14, 037/19) donijeto je trista devedeset šest (396) mišljenja na urbanističko tehničke uslove i sto trideset sedam (137) drugih dopisa.

U skladu sa **Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu** ("Sl list RCG", br. 080/05, "Sl list CG", br. 073/10, 040/11, 059/11, 052/16) na osnovu podnijetih zahtjeva, Agencija je izdala trideset dva (32) mišljenja.

U skladu sa **Zakonom o zaštiti prirode** (“Sl. list CG“, br. 54/16 i 18/19) i Zakonom o potvrđivanju Konvencije o međunarodnom prometu vrsta divlje faune i flore (“ Sl. list SRJ”, br. 11/01) izdato je četrdeset pet (45) mišljenja o potrebi izdavanja CITES dozvola i svih/ostalih dozvola shodno Zakonu o zaštiti prirode.

U skladu sa **Zakonom o hemikalijama** („Sl.list CG“, br. 51/17) dvadeset šest (26) preduzeća je upisano u nacionalni Registar hemikalija. Takođe je izdato i devetnaest (19) mišljenja o potrebi izdavanja rješenja za slobodan promet opasnih hemikalija.

II OSTALE AKTIVNOSTI

1. Naziv aktivnosti: Implementacija Plana eliminacije HCFC supstanci koje oštećuju ozonski omotač (II faza)

Indikator uspjehnosti: Organizovane obuke, unapređenje opremljenosti u servisnom sektoru,

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Kao dio aktivnosti u okviru Projekta “Plan eliminacije HCFC supstanci” Agencija za zaštitu životne sredine realizovala je sledeće aktivnosti:

- Obuka za servisne tehničare:

U periodu 11. do 12. juna i od 26. do 27. novembra 2024. godine u Srednjoj stručnoj školi „ Ivan Uskoković“ održane su obuke za Pravilno rukovanje i servisiranje rashladnih i klima uređaja za

40 servisnih tehničara. Obuke su organizovane u skladu sa Pravilnikom o programu stručnog osposobljavanja lica koja vrše djelatnost ugradnje, održavanja i/ili popravke kao i isključivanja iz upotrebe opreme i proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač ili alternativne supstance ("Sl. list CG", br. 132/21);

- Unapređenje opremljenosti u servisnom sektoru (sektor rashladnih i klima uređaja)

U cilju poboljšanja tehničke opremljenosti sektora za servisiranje rashladnih i klima uređaja Agencija za zaštitu životne sredine je tokom 2024. godine raspisala konkurs i izvršila podjelu alata i uređaja za servisiranje rashladnih i klima uređaja za još sedamnaest kvalifikovanih preduzeća čime se doprinosi unapređenju Dobre servisne prakse u ovom privrednom sektoru.

- Unapređenje opremljenosti trening centara (srednje stručne škole)

U cilju uspostavljanja održivog sistema obuka Agencija za zaštitu životne sredine je tokom septembra 2024. godine potpisala Ugovore o poslovno-tehničkoj saradnji sa Srednjom stručnom školom „Ivan Uskoković“ iz Podgorice i Srednjom stručnom školom „Mladost“ iz Tivta, škole su opremljene dodatnom opremom (uređaj za prikupljanje rashladnih fluida, detektor curenja, manometarska grupa, cilindar za azot, regulator pritiska za azot, indikator protoka azota, komplet za lemljenje, amper kliješta, dvostepena vakuum pumpa, vaga 50kg, termometar). Ugovori predstavljaju nastavak dosadašnje saradnje uspostavljene 2009. godine sa projektom TPMP.

- Obuka trenera

U periodu 03-06.10.2024. godine Agencija je organizovala obuku za 12 trenera (profesora) iz Srednje stručne škole „Ivan Uskoković“ iz Podgorice i Srednje stručne škole „Mladost“ iz Tivta. Teorijska i praktična komponenta obuke, koju je realizovao međunarodni ekspert, usaglašene su sa Pravilnikom o razvoju programskih vještina za lica koja obavljaju poslove montaže, održavanja i/ili popravke, kao i dekomisije opreme i proizvoda koji sadrže ODS ili alternativne supstance ("Sl. List CG", br.132/21).

Za potrebe obuke pripremljeni su priručnici „Priručnik za servisere rashladnih i klima uređaja “ i „Kod dobre servisne prakse“.

2. Naziv aktivnosti: "Institucionalno jačanje za implementaciju Montrealskog protokola o supstancama koje oštećuju ozonski omotač"

Indikator uspješnosti: Promotivni materijal

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Povodom 16. septembra Međunarodnog dana zaštite ozonskog omotača, Agencija za zaštitu životne sredine je pripremila promotivne materijale: brošura „Montrealski protokol i SDG“, majice, torbe, kao i brošura „Mapa puta – HFC faza u Crnoj Gori“. Svi materijali su podijeljeni tokom 5. Međunarodne HVAC/R konferencije koja se održala u Podgorici u periodu 25-26. septembar 2024. godine, u okviru koje je i Agencija učestvovala.

3. Naziv aktivnosti: Projekat "Plan za implementaciju Kigali Amandmana (Plan za smanjenje potrošnje HFC supstanci)

Indikator uspješnosti: Urađen dokument

Status: Realizovano – dokument usvojen

Obrazloženje: Plan za implementaciju Kigali Amandmana (faza I) odobrena je na 94. sastanku Izvršnog komiteta (ExCom) za implementaciju Montrealskog protokola i od strane Vlade Crne

Gore na sjednici Vlade održanoj 13. juna 2024. godine. Plan za implementaciju Kigali amandmana predstavlja glavni alat za postizanje ciljeva smanjenja potrošnje HFC supstanci. Plan će omogućiti Crnoj Gori da do 1. januara 2029. godine smanji za 10% potrošnju HFC-a u odnosu na prosječnu potrošnju HFC-a za tri bazne godine (2020., 2021. i 2022. godinu).

4. Naziv aktivnosti: Projekat 'Priprema nacionalnog inventara banaka otpadnih kontrolisanih supstanci i izrada nacionalnog plana za upravljanje ovim supstancama'

Indikator uspješnosti: Usvajanje zakonodavstva, priprema upitnika

Status: Nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Projekat je odobren na 93. sastanku Izvršnog komiteta (ExCom) u decembru 2023. godine. Novi Zakon o upravljanju otpadom je usvojen u aprilu 2024. godine kao i podzakonski akti koji pokrivaju pitanja upravljanja otpadnim supstancama kao i upravljanja otpadnom opremom koja sadrži ove supstance. U cilju prikupljanja podataka pripremljeni su upitnici koji će biti prosljeđeni ključnim zainteresovanim stranama.

5. Naziv aktivnosti: Dostavljanje godišnjih izvještaja Sekretarijatu za Ozon, Multilateralnom fondu za implementaciju Montrealskog protokola i UNIDO-u

Indikator uspješnosti: Dostavljeni izvještaji

Status: realizovano

Obrazloženje: Agencija za zaštitu životne sredine je u aprilu 2024. godine, shodno odredbama Montrealskog protokola, dostavila, na propisanim obrascima godišnje izvještaje o potrošnji supstanci kontrolisanih Montrealskim protokolom Sekretarijatu za Ozon i Multilateralnom fondu za implementaciju Montrealskog protokola. Takođe, u decembru 2024. godine Agencija je dostavila godišnji izvještaj o napretku u implementaciji Plana za eliminaciju HCFC supstanci (II faza).

6. Naziv aktivnosti: Unapređenje rada Nacionalnog help-deska (iz oblasti upravljanja hemikalijama i biocidnim proizvodima)

Indikator uspješnosti: Izrađene u saradnji sa kancelarijom UNDP-a u Podgorici i Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

Status: Realizovano

Obrazloženje: Na sajtu Agencije u dijelu Help-desk na linku: <https://epa.org.me/help-desk/>, mogu se naći informativni materijali i dokumentacija koju stranka treba da preda za dobijanje dozvola (rješenja) iz naležnosti Agencije, a odnose se na Zakone o hemikalijama i biocidnim proizvodima. Takođe, najnovije na sajtu su postavljene smjernice i uputstva za Jačanje sinergije između Bazelske, Roterdamske, Stokholmske i Minamatske konvencije i to:

1. Smjernice za postepeno ukidanje primjene zubnog amalgama u stomatološkoj praksi,
2. Smjernice za identifikaciju i separaciju otpada koji sadrži polibromovane difenil etre (pbdes) namijenjene reciklerima e-otpada,
3. Uputstvo za carinu za implementaciju Roterdamske konvencije i
4. Uputstvo za carinu za implementaciju Minamatske konvencije.

Takođe na sajtu može se naći Izvještaj BEF-1 (Izvještaj o prvom usklađenom projektu sprovođenja na tretiranim proizvodima).

U ovom izvještajnom periodu stiglo je 124 pitanja na e-mail adresu: help-desk@epa.org.me na koja je odgovoreno u najkraćem vremenskom periodu.

- 7. Naziv aktivnosti:** Izrada godišnjeg izvještaja o količinama hemikalija i biocidnih proizvoda koje su uvezene, izvezene i stavljene u promet radi praćenja njihovog uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu

Indikator uspješnosti: Urađen izvještaj

Status: Realizovano – Nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Agencija za zaštitu životne sredine izrađuje godišnji izvještaj o količinama hemikalija i biocidnih proizvoda koje su uvezene, izvezene i stavljene u promet radi praćenja njihovog uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu, koje su sastavni dio Izvještaja o stanju životne sredine .

- 8. Naziv aktivnosti:** Saradnja sa Evropskom agencijom za hemikalije (ECHA)

Indikator uspješnosti: Izrada i dostavljanje godišnjeg izveštaja o radu nacionalnog help-deska

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: U cilju efikasnijeg obavljanja radnih zadataka povezanih sa sprovođenjem odredbi propisa preuzetih iz REACH, CLP i BPR, neophodno je da zaposleni na poslovima upravljanja hemikalijama kontinuirano razmjenjuju informacije i iskustava sa kolegama EU zemalja. S tim u vezi, u okviru ove aktivnosti će se obezbjediti nadogradnja u pogledu specifičnih znanja i iskustava kroz učešće zaposlenih u Agenciji za zaštitu životne sredine na obukama i sastancima u organizaciji ECHA (sastanci Help Net, na kojima predstavnici Crne Gore mogu da prisustvuju u svojstvu posmatrača i obuke koje u okviru predpristupne pomoći ECHA organizuje za predstavnike i predstavnice zemalja kandidata).

- 9. Naziv aktivnosti:** Projekat: „Jačanje sinergije između Bazelske, Roterdamske, Stokholmske i Minamata konvencije“

Indikator uspješnosti: Jedna radionica održana 28. maja 2024.

Status: Nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Sa ciljem uspostavljanja sinergijskog pristupa upravljanju hemikalijama i otpadom u Crnoj Gori kroz unapređenje regulatornog okvira, izgradnju kapaciteta i aktivnosti podizanja svijesti, kao i uspostavljanje efikasnog nacionalnog mehanizma za izvještavanje u vezi sprovođenja Bazelske, Roterdamske, Stokholmske i Minamata konvencije Agencija za zaštitu životne sredine je tokom 2024. godine učestvovala na jednoj radionici u organizaciji Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i UNDP.

- 10. Naziv aktivnosti:** Implementacija Roterdamske konvencije o postupku davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja za određene opasne hemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini

Indikator uspješnosti: Izrađen i dostavljen godišnji Izvještaj Sekretarijatu Roterdamske konvencije

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Agencija za zaštitu životne sredine je u okviru aktivnosti na implementaciji Roterdamske konvencije i nacionalnih propisa za izdavanje saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja za određene opasne hemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini dostavila godišnji Izvještaj Sekretarijatu Roterdamske konvencije. KHZ

11. Naziv aktivnosti: Ispunjavanje obaveza u cilju implementacije Roterdamske konvencije o postupku davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja za određene opasne hemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini.

Indikator uspješnosti: Podnošenje obavještenja o konačnim regulatornim mjerama

Status: Nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Ispunjavanjem i podnošenjem obavještenja o konačnim regulatornim mjerama za zabranjene i/ili ograničene hemikalije Sekretarijatu u skladu sa članom 5 teksta Konvencije, a u skladu sa kriterijumima iz Aneksa II i podnošenje formulara za obavještenja u skladu sa zahtjevima za informacije iz Aneksa I u kontekstu člana 5 Konvencije i dostavljanje istih Sekretarijatu konvencije, ovim aktivnostima se potvrđuje važnost adekvatne nacionalne infrastrukture za upravljanje pesticidima i industrijskim hemikalijama u zemlji. Za hemikaliju Aldrin podnijeta je notifikacija (obavještenje) o konačnim regulatornim mjerama.

12. Naziv aktivnosti: Radionica “Sprovođenje Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu u lokalnim samoupravama”

Indikator uspješnosti: Organizovana radionica

Status: Realizovano

Obrazloženje: U cilju jačanja kapaciteta za sprovođenje Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu u lokalnim samoupravama Agencija za zaštitu životne sredine je tokom 2024. godine organizovala jednu radionicu. Na radionici su učestvovali predstavnici Opština koji se bave pitanjima životne sredine i izdavanjem dozvola/rješenja za procjenu uticaja na životnu sredinu.

13. Naziv aktivnosti: Projekat « Jačanje sistema upravljanja plastičnim otpadom u Crnoj Gori » - Implementacija najboljih praksi i prikupljanje naučenih lekcija o mjerama preduzetim za sprečavanje i smanjenje plastičnog otpada, posebno otpada od plastike za jednokratnu upotrebu.

Indikator uspješnosti: 100 ugostiteljskih objekata kojima će biti podjeljeni zamjenski proizvodi za plastiku za jednokratnu upotrebu

Status: u toku je priprema javnog poziva za prijavljivanje ugostiteljskih objekata

Obrazloženje: Radi se na aktivnostima iz prve podaktivnosti: Promovisanje sprečavanja i smanjenja određenih proizvoda od plastike za jednokratnu upotrebu (npr. slamčica, kašika, čaša) u sektoru ugostiteljstva

Ova podaktivnost će se fokusirati na sprječavanje i smanjenje određenih proizvoda od plastike za jednokratnu upotrebu u sektoru ugostiteljstva kroz obezbjeđivanje podsticaja za barove, restorane i kafiće koji se dobrovoljno prijave na Javni poziv koji će objaviti Agencija za zaštitu životne sredine (EPA).

Podsticaji će biti obezbijeđeni kroz dodjelu oznake koja će ukazivati na to da je objekat zona bez plastike, kao i određenu količinu održivih proizvoda koji mogu zamijeniti iste vrste plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu koje su ranije koristili. S druge strane, učesnici će biti

pozvani da potpišu Memorandum o razumijevanju (MoU) sa Agencijom o trajnom uklanjanju tih proizvoda iz svog poslovanja.

Kao dio ove aktivnosti, planirano je i organizovanje najmanje dvije akcije čišćenja obale, imajući u vidu da je, nažalost, plastični otpad i dalje ozbiljan problem na našim plažama i u akvatorijumu.

14. Naziv aktivnosti: Projekat - Podizanje svijesti o ekološkom upravljanju plastičnim otpadom u Crnoj Gori

Indikator uspješnosti: Izveštaj o aktivnostima usvojen od strane partnera BRS Slovačka

Status: Priprema izveštaja

Obrazloženje aktivnosti:

1.1. Inventar plastičnog otpada proizvedenog u zemlji u poslednjih 5 godina

Sprovođenje analize i prikupljanje podataka o količinama i vrstama plastičnog otpada generisanog u zemlji tokom posljednjih pet godina. Ova aktivnost će uključivati saradnju sa relevantnim institucijama, komunalnim preduzećima i reciklažnim centrima kako bi se obezbedili tačni podaci.

1.2. Priprema liste plastičnih proizvoda uključenih u inventar

Na osnovu prikupljenih podataka iz aktivnosti 1.1, pripremiće se detaljna lista plastičnih proizvoda koji su identifikovani u inventaru otpada. Ova lista će omogućiti bolje razumijevanje strukture plastičnog otpada i pomoći u planiranju mjera za njegovo smanjenje.

1.3. Inventar plastičnih proizvoda stavljenih na tržište u zemlji u poslednjih 5 godina

Prikupljanje i analiza podataka o količinama i vrstama plastičnih proizvoda koji su plasirani na tržište u poslednjih pet godina. Ova aktivnost će uključivati saradnju sa proizvođačima, distributerima i nadležnim državnim organima radi dobijanja relevantnih informacija.

1.4. Priprema izveštaja o aktivnostima 1.1 i 1.3

Izrada sveobuhvatnog izveštaja koji će obuhvatiti rezultate aktivnosti 1.1 i 1.3, uključujući analizu trendova u proizvodnji, potrošnji i upravljanju plastičnim otpadom. Izveštaj će služiti kao osnov za dalji razvoj politika i mjera za smanjenje plastičnog otpada u zemlji.

UČEŠĆE U RADNIM GRUPAMA/INICIJATIVE:

- učešće u radnim grupama za izradu: Nacrta Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena, Nacrta Zakona o upravljanju otpadom, Izmjena i dopuna Zakona o biocidnim proizvodima, Strategije upravljanja hemikalijama 2023-2026. godina sa Akcionim planom;
- davanje mišljenja na zakonske i podzakonske akte iz djelokruga sektora.

UČEŠĆE NA KONFERENCIJAMA, RADIONICAMA I SASTANCIMA

U 2024. godini Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti učestvovao je na konferencijama, radionicama i sastancima iz djelokruga sektora (lokalnim, međunarodnim kao i on-line sastancima).

Sektor za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini

I PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)

Kontinuirane i realizovane aktivnosti

1. Naziv aktivnosti: Održavanje i unapređenje, opreme i informacionog sistema životne sredine kroz IT podršku

Indikator uspješnosti: Funkcionalna oprema i servera i hardvera Agencije za zaštitu životne sredine

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Usljed Cyber napada koji se desio 2022. godine realizovano je kompletno restrukturiranje načina korišćenja personalnih računara, koristeći mrežnu infrastrukturu i izlazak na internet koristeći resurse Ministarstva javne uprave.

Svaki računar koji se nalazi u zgradi je prošao proceduru.

Kao organ državne uprave dužni smo da pratimo smjernice i preporuke Ministarstva javne uprave, a kako se nalazimo u domenu MJU obavezni smo na poštovanje etičkih pravila za korišćenje te računarske mreže (poštovanje pravila korišćenja mreže, održavanja sigurnosti, poštovanje zakona, pridržavanje pravila administratora mreže, kao i održavanje privatnosti).

Obaveza kreiranja savremenog informacionog sistema kao i nesmetanog rada Agencije vezanog za IT podršku podrazumijeva niz aktivnosti i to:

- održavanje softvera i hardvera,
- sistemsku i komunikacionu podršku,
- uspostavljanje i održavanje računarske mreže sa elementima zaštite,
- definisanje programske opreme i njeno generisanje i modifikacija,
- kontrolu svih postupaka vezanih za sigurnost, zaštitu i tajnost podataka,
- kreiranje i održavanje datoteka,
- izradu, razradu i realizaciju aplikacija, projektovanje i izgradnju baza podataka i njihovo održavanje,
- održavanje, razvoj i ažuriranje web sajta Agencije,
- kontrolu i praćenje uslova u kojima sistem radi.

Kako sistem traži redovno održavanje, realizovano je svakodnevno obavljanje poslova na održavanju hardvera i softvera, praćenja rada cjelokupnog informacionog sistema kao i poslovi unapređenja i prilagođavanja nove opreme prema potrebama Agencije. Takođe, realizovano je i

održavanje serverske opreme, redovno ažuriranje servisa i kontinuirano vršenje bekapovanja podataka sa kojima raspolaže Agencija (počev od januara 2024. godine).

Pored gore navedenog:

- Partneri smo u svim projektima koje je pokrenulo Ministarstvo javne uprave u skladu sa Reformskom agendom Crne Gore, gdje su između ostalog pokrenute aktivnosti izrade plana pune implementacije transakcionalnih elektronskih usluga na nacionalnom i lokalnom nivou za period 2025-2027. godine.
- Partneri smo na projektu Portal otvorenih podataka koje je Ministarstvo javne uprave započelo u posljednjem kvartalu 2024. godine, odmah u januaru 2025. godine biće organizovane obuke za partnerske institucije i nakon toga ćemo generisati još sadržaja za pomenuti portal.
- U drugoj polovini 2024. godine obavljena je revizija informacionih sistema i dat akcioni plan mjera koje bi se trebale realizovati do kraja iduće godine.

2. Naziv aktivnosti: Održavanje i ažuriranje WEB sajta Agencije za zaštitu životne sredine

Indikator uspjehnosti: Ažuriran zvanični i dopunjen zvanični sajt Agencije

Status: Djelimično realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Web sajt Agencije je centralno mjesto na kome se objavljuju svi ambijentalni podaci koje Agencija prikuplja. Sektor za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini je odgovoran za održavanje i unos podataka na Web stranicu. Zbog svoje specifične namjene Web sajt Agencije se svakodnevno ažurira i dopunjava novim sadržajima. Prikupljeni podaci o stanju životne sredine kao i razni izvještaji i podaci su javno dostupni putem web stranice, što znači da se podaci koji se nalaze u centralnoj bazi prenose i prezentuju na istoj. Centralni web sajt Agencije je stoga bio funkcionalan i sa ažurnim informacijama tokom cijele godine.

Dalje, tokom naredne godine biće realizovan projekat izrade redizajn sajta Arhus centara, kao i kreiranje sajta www.arhuscentri.me na kojem će se nalaziti informacije o aktivnostima sva četiri arhus centra u Crnoj Gori, kao i poboljšana anonimna konekcija (po zahtjevu) sa zainteresovanim stranama sa prijavom problema sa kojima se susreću u životnoj sredini.

Web sajt za uvid u koncentraciju polena: www.polenmontenegro.wixsite.com/polenepa daje nedeljni prikaz stanja polena u Crnoj Gori i zbog svoje specifičnosti ažurira i dopunjava se na nedeljnom nivou.

Kako zbog nedostatka sredstava isto nije urađeno u prethodnoj godini, tokom 2024. je realizovana aktivnost izrade novog modernijeg i naprednijeg web sajta o koncentraciji polena u Crnoj Gori.

Ova aktivnost je započeta i kompletno novi sajt sa novim domenom biće dostupan početkom 2025-e godine (<https://polen.org.me/>).

Takođe, plan je i proširivanje mreže sa još nekoliko polenskih stanica.

3. Naziv aktivnosti: Funkcionalne web aplikacije i njihovo održavanje - Aplikacija Vazduh

Indikator uspješnosti: Ažurirana aplikacija za vazduh

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Aplikacija Vazduh koja se nalazi na stranici www.epa.org.me/vazduh/ u protekloj godini zabilježila je veliku posjećenost bez ikakvih zastoja u njenom radu. U toku 2024. godine posvećena je pažnja praćenju komunikacije samih stanica na terenu sa aplikacijom, kao i do sada. Sajt je unaprijeđen sa prikazom indexa kvaliteta vazduha. Tokom 2025-e godine biće završen projekat Raven3, a kao rezultat biće prezentovana nova aplikacija za praćenje kvaliteta vazduha u Crnoj Gori.

4. Naziv aktivnosti: Funkcionalne web aplikacije i njihovo održavanje - Registar otpada 3R

Indikator uspješnosti: Web aplikacija u funkciji - 3R registar

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Osnovni cilj projekta izrade informacionog sistema 3R jeste digitalizacija i automatizacija procesa koji se sprovode prilikom izdavanja dozvola i saglasnosti za upravljanje otpadom. Takođe, sistem za cilj ima automatizaciju akcija/radnji koje se sprovode prilikom upravljanja registrima, dokumentima i izvještavanjem o proizvodnji i upravljanju otpadom.

Sistem je prezentovan krajem jula 2024. godine, a registar je postao funkcionalan početkom novembra 2024. godine. Sljedeća faza u ovom projektu biće organizovanje obuka za eksterne dostavljače podataka koji će elektronski podnostiti godišnje izvještaje o otpadu, katastre zagađivača, kao i podnositi različite zahtjeve za izdavanje dozvola koje se tiču otpada.

5. Naziv aktivnosti: Funkcionalne web aplikacije i njihovo održavanje - Ažuriran modul o nacionalnim zaštićenim područjima sa GIS funkcionalnostima

Indikator uspješnosti: Ažuriran modul o nacionalnim zaštićenim područjima sa GIS funkcionalnostima

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Modul o nacionalnim zaštićenim područjima sa GIS funkcionalnostima (npr. snimanje, čuvanje, uređivanje, provjera i prikazivanje podataka) i prikazivanje u trenutnom ISNC-u (<http://zastitaprirode.me/services>) uzimajući u obzir podatke sa portala <http://prirodainfo.me/> razvijen je tokom 2020. godine u okviru GIZ projekta Otvoreni regionalni fond za jugoistočnu Evropu - Biodiverzitet (ORF BD) i podprojekta: Regionalna mreža za informisanje i izvještavanje o biološkoj raznolikosti (BIMR 2). Buduće rukovođenje, nadogradnja i razvoj ISNC-a se ustupilo Agenciji za zaštitu životne sredine, te s tim u vezi nastavilo se sa aktivnostima na ažuriranju/dopuni podataka i tokom 2024. godine, kako interno tako i od strane eksternog vendora u skladu sa dobijenim informacijama od strane Sektora za zaštitu prirode.

6. Naziv aktivnosti: Funkcionalne web aplikacije i njihovo održavanje - Ažurirana web aplikacija za unošenje, provjeru i obradu okeanografskih parametara sa bazom podataka za izvještavanje o stanju morske sredine

Indikator uspješnosti: Ažurirana web aplikacija za unošenje, provjeru i obradu okeanografskih parametara sa bazom podataka za izvještavanje o stanju morske sredine

Status: Realizovano - realizuje se u kontinuitetu

Obrazloženje: Tokom 2021. godine uspostavljanja web aplikacije za unošenje, provjeru i obradu okeanografskih parametara sa bazom podataka za izvještavanje o stanju morske

sredine kroz projekat GEF Adriatic. Cilj ovog sistema je da Agenciji za zaštitu životne sredine obezbijedi bazu podataka za unos, provjeru i obradu okeanografskih podataka od strane svih institucija zaduženih za njihovo prikupljanje. Osim za samo skladištenje podataka, baza je neophodna i za kreiranje izvještaja prema međunarodnim tijelima kao što su Barselonska konvencija i Evropska agencija za životnu sredinu. Sistem se intenzivno koristio tokom prethodne godine kroz unos podataka o morskom-ekosistemu od strane institucija koje realizuju program monitoringa praćenja stanja morskog-ekosistema a to su CETI i Institut za biologiju mora. U istu su unešeni svi podaci prikupljeni kao rezultat monitoringa morskog ekosistema za oblasti eutrofikacija, kontaminanti, morski otpad, staništa (morska trava i korali) i invazivne vrste. Baza se redovno održava i korisnicima se pruža podrška od strane eksternog vendora.

7. Naziv aktivnosti: Funkcionalne web aplikacije i njihovo održavanje - Ažurirana baza podataka za Naturu 2000

Indikator uspješnosti: Ažurirana baza podataka za Naturu 2000

Status: Realizovano - realizuje se u kontinuitetu

Obrazloženje: Baza podataka za Naturu 2000 ima za cilj čuvanje, pregled i upravljanje podacima o rasprostranjenju i stanju staništa i vrsta na teritoriji Crne Gore koji služe u svrhu budućeg određivanja potencijalnih područja Nature 2000. Sistem omogućava upravljanje podacima koje podržava GIS tehnologiju. Baza je u fazi razvoja u smislu integracije do sada dostupnih podataka o rasprostranjenju staništa i vrsta sakupljenih u skladu sa metodologijom Nature 2000. S tim u vezi tokom prethodne godine nastavile su se aktivnosti na ažuriranju i održavanju baze podataka i u istoj su uneseni svi podaci do po ovom pitanju. Održavanje se realizovalo regularno od strane eksternog vendora.

8. Naziv aktivnosti: Ponovno uspostavljanje komunikacije mjernih stanica za merenje jonizujućih zračenja u životnoj sredini

Indikator uspješnosti: Uspostavljena komunikacija mjernih stanica za merenje jonizujućih zračenja u životnoj sredini

Status: Djelimično realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Mjerne stanice koje se nalaze u 5 opština nijesu imale komunikaciju sa centralnim serverom. Ovaj problem je riješen u prethodnoj godini ponovnom konfiguracijom, a dodate su i mjerne stanice u 2 opštine. U toku ovog postupka ustanovljeni su tehnički problemi u radu dvije stanice, te će to biti realizovano i otklonjeno tokom sledeće godine (čekaju se rezervni djelovi).

9. Naziv aktivnosti: Uspostavljanje registara ispuštanja i prenosa zagađujućih materija (PRTR sistem)

Indikator uspješnosti: Uspostavljen funkcionalan registar ispuštanja i prenosa zagađujućih materija (PRTR sistem)

Status: Djelimično realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Kreiranje aplikacije, koja se dobila kao rezultat Regionalnog projekta čiji je korisnik rezultata i Agencija za zaštitu životne sredine, je početkom godine bilo u testnoj fazi i potom se započelo sa instalacijom Registra ispuštanja i prenosa zagađujućih materija (PRTR

sistem). S tim u vezi, realizovana je intenzivna komunikacija sa timom koji radi razvoj aplikacije kako bi se sve procedure uskladile sa zahtjevima Ministarstva javne uprave.

22.02. organizovane su obuke na kojima je predstavljeno kreiranje i implementacija Registra ispuštanja i prenosa zagađujućih materija (PRTR) i e-PRTR, prezentovan rad softvera za izvještavanje e-PRTR, kao i proces izvještavanja u praksi – metodologije koje se koriste za dobijanje i izvještavanje podataka. Uneseni su podaci za četiri najveća zagađivača i nakon toga je iskomunicirano sa Evropskom agencijom za životnu sredinu da oni kreiraju rubriku za našu državu gdje će biti uploadovani podaci.

10. Naziv aktivnosti: Informacioni sistem EIS – Ponovno uspostavljanje i unapređenje Informacionog sistema životne sredine

Indikator uspješnosti: Funkcionalan EIS sistem

Status: Nije realizovano

Objasnenje: Informacioni sistem EIS se od instalacije nalazio na serveru Agencije za zaštitu životne sredine i korisnici su ka istom imali pristup putem interneta. Usljed Cyber napada Ministarstvo javne uprave znatno je postrojilo procedure za puštanje servera i informacionih sistema na internet. Neophodno je reinstalirati kompletnu hardversku opremu što je i urađeno ali je zahtijevalo vrijeme. Dodatno, jedan od zahtjeva je da se potpišu ugovori sa spoljašnjim vendorima koji su kreirali informacioni sistem (EIS je kreiran 2016. godine) i od tada nije bilo sredstava za plaćano održavanje. Za njegovo ponovno stavljanje u funkcionisanje potrebno je odvojiti dodatna materijalna sredstva. Stoga, zbog pravila koje je donijelo Ministarstvo javne uprave i protoka vremena dok su se ispunili drugi preduslovi iz ovih zahtjeva sistem nije bilo moguće staviti u funkciju tokom 2024. godine. Kako je u 2025-oj godini planirano započinjanje Eionet projekta koji će imati direktne veze sa postojećim EIS informacionim sistemom - preko Delegacije EU u Crnoj Gori dobijen je projekat za usaglašavanje izvještavanja putem razmjene podataka kroz EIONET mrežu koji će trajati 18 mjeseci. Pomenuti projekat će imati direktne veze sa postojećim EIS sistemom, a na izabranom ponuđaču je da sagleda mogućnosti oporavka pomenutog sistema.

11. Naziv aktivnosti: Podrška u međunarodnom izvještavanju

Sektor za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini po potrebi pruža informacionu podršku nominovanim nacionalnim referentnim centrima i fokal pointima međunarodnih konvencija u procesu izvještavanja i slanja podataka o stanju životne sredine. Obaveze na nivou Agencije po pitanju izvještavanja svakako izvršene, što je navedeno u dijelu Sektora za monitoring.

12. Naziv aktivnosti: Ažuriranje baza podataka za vođenje evidencije izdatih dozvola

Indikator uspješnosti: Ažurirana baza izdatih dozvola i objavljeni izvještaji izdatih dozvola u tekućoj godini na sajtu

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Objasnenje: Baza podataka za vođenje evidencije izdatih dozvola kontinuirano se ažurira novim podacima i isto je redovno realizovano tokom 2024. godine. Pomenuta baza sadrži informacije o svim dozvolama koje izdaje Agencija za zaštitu životne sredine. U toku 2025. godine planirano je da se nastavi upotreba navedene baze sve dok nova web aplikacija sa

bazom izdatih dozvola ne bude funkcionalna i adekvatna za potrebe Agencije, a na čemu se intenzivno radi. Na osnovu pomenute baze kreiraju se izvještaji o izdatim dozvolama u tekućoj godini i isti se objavljuju na sajtu Agencije.

13. Naziv aktivnosti: Priprema i implementacija projekata u životnoj sredini

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Tokom 2024. godine, Agencija za zaštitu životne sredine u kontinuitetu ostvaruje realizaciju započetih projekata. Pored toga, Agencija prati relevantne pozive u okviru programa EU i drugih donatora u cilju efikasnijeg i većeg korišćenja EU fondova za projekte u oblasti životne sredine, te kandiduje projekte i daje podršku drugim inicijativama kojima se unapređuje stanje životne sredine u Crnoj Gori i Balkanu.

Aktivnosti obuhvaćene trenutnim i budućim projektima uključuju svakodnevnu komunikaciju i koordinaciju s nosiocima projekta/partnerima i relevantnim stranama, upravljanje projektima, finansijsko izvještavanje, administraciju, tehničku pomoć, sastavljanje izvještaja u skladu s pravilima donatora, vođenje evidencije, organizaciju događaja i posjeta inostranstvu za članove projektnog tima ili boravak inostranih partnera u Crnoj Gori. S tim u vezi, u smislu EU fondova, izdvojili bismo sljedeće projekte i aktivnosti čija je realizacija u toku:

1) ERASMUS+ projekat “Izrada regionalnog zajedničkog master programa u oblasti zaštite morske sredine i njenog upravljanja” (Development of Regional Joint Master Program in Maritime Environmental Protection and Management) – MEP&M, br. 619239-EPP-1-2020-1-ME-EPPKA2-CBHE-JP

Indikator uspjehnosti: program na engleskom jeziku dobio akreditaciju, predat konačni izvještaj projekta, upisana prva generacija studenata na Pomorskom fakultetu u Kotoru. Finansijski i narativni izvještaj kao dio konačnog izvještaja ocijenjeni su najvišom ocjenom od strane donatora (EACEA)

Status: Završeno

Obrazloženje: Protekle tri godine, Agencija je učestvovala u navedenom ERASMUS+ projektu izgradnje kapaciteta u institucijama visokog obrazovanja kao punopravan partner. Tokom ovog perioda, AZŽS dala je doprinos u okviru većine radnih paketa i, konkretno, osnažila dugogodišnju saradnju sa Univerzitetom Crne Gore/Pomorskim fakultetom u Kotoru kao koordinatorom, partnerima iz Albanije, nevladinim organizacijama u Crnoj Gori, te značajnim EU partnerima. U periodu januar-decembar 2024. godine, intenzivirana je projektna koordinacija, upravljanje i saradnja sa svim relevantnim akterima kako bi se isporučili opipljivi rezultati projekta, i to: akreditacija zajedničkog master programa na engleskom jeziku, diseminacija i podizanje vidljivosti novog master programa u cilju privlačenja svršenih studenata osnovnih studija, ljudi iz industrije i na tržištu rada da budu polaznici 1. generacije MEP&M programa. Uporedo, administriranjem projekta od strane koordinatora projekta i timskim radom svih partnera, uspješno su završene sve administrativne i finansijske obaveze, postignuti ciljevi projekta, te isporučeni finansijski i konačni izvještaj, uz svu prateću dokumentaciju. Implementacija projekta zvanično je završena avgusta 2024. godine. Nakon toga, otpočela je realizacija aktivnosti koja slijedi nakon završetka projektnog upravljanja, a odnosi se na administraciju za potrebe EU donatora, komunikaciju sa koordinatorom za

potrebe interne i eksterne revizije, a početkom 2025. godine očekuje se kompletiranje svih aktivnosti iz ciklusa koj slijedi nakon završetka implementacije. Konačni izvještaj konzorcijuma odobren je od strane EACEA (donatora) u decembru 2024. godine i ocijenjen je najvišom ocjenom. Na kraju, što je najvažnije, u oktobru 2024. godine upisana je prva generacija studenata MEP&M master programa, čiji će studenti po završetku programa imati priliku da obavljaju praksu ili stažiraju u AZZZŠ kao neakademsom partneru i jednom od predstavnika tržišta rada, što predstavlja i mogućnost da se tom vrstom saradnje ojačaju kapaciteti Agencije u oblasti zaštite i upravljanja morskom sredinom.

- 2) ERASMUS2027 ZERO C projekat:** Unapređenje znanja i vještina kod institucija visokog obrazovanja na Zapadnom Balkanu kao priprema za nultu stopu ugljenika u pomorskom saobraćaju i logistici (Enhancing knowledge and skills at WB HEIs in preparation for zero carbon maritime transport and logistics society – Zero C), br. 101128747 — Zero C — ERASMUS-EDU-2023-CBHE

Indikator uspješnosti: U 2024. godini, na nivou projekta kompletirani sljedeći predmeti isporuke u skladu sa ciljevima i indikatorima ZERO C projekta:

- Analiza potreba za energetsom efikasnošću i dekarbonizacijom u sektoru pomorskog saobraćaja i logistike;
- Izrađene smjernice za modernizaciju i razvoj studijskih programa;
- Izrađen Plan diseminacije, korišćenja rezultata i održivosti;
- Postavljena struktura za projektno upravljanje;
- Izrađena internetska platforma za saradnju i diseminaciju u digitalnom prostoru i funkcionalna internet stranica projekta;
- Iskorišćene društvene mreže radi diseminacije;
- Izrađeni promotivni materijali i organizovani događaji;
- Isporučen Priručnik za implementaciju projekta (PIH);
- Isporučen Plan interne kontrole i monitoringa;
- Isporučen izvještaj o internoj kontroli kvaliteta i monitoringu;
- Pripremljen upitnik/anketa za zainteresovane strane.

Status: U toku. Početni sastanak projekta održan od 18-19. januara 2024. godine. Tom prilikom, uspostavljena je struktura upravljačkih tijela projekta.

Obrazloženje: Ugovor o grantu zvanično je potpisan u novembru 2023. godine, a sastanak kojim je ozvaničen početak implementacije projekta održan je u Draču u januaru 2024. godine. Tokom godine, održano je niz sastanaka kojima se ciljano prenosi znanje i iskustvo evropskih partnera na korisnike i partnere projekta iz regiona, u cilju unapređenja znanja i vještina koja se odnose na dekarbonizaciju pomorskog sektora i logistike u ovoj industriji. Kontinuirano je vršen monitoring projekta i svakodnevno upravljanje u okviru nadležnosti Agencije kao neakademsom partnera. Od jula do kraja decembra 2024. godine, u okviru projekta odrađene su aktivnosti kojima se ne samo podiže vidljivost projekta i unapređuje radni paket diseminacije i uticaja, već se unapređuju i procedure same Agencije u smislu projektnog izvještavanja i područja djelovanja u okviru Sektora za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini. S tim u vezi, odrađeno je sljedeće:

- a) inicijativa kojom je predstavljen modalitet za povećanja uticaja projekta, povezivanje sa ostalim srodnim projektima koje je Agencija sprovodila, diseminaciju rezultata i značaja Zero C i ostalih projekata kao i njihova sinergija koja će imati pozitivan uticaj na poglavlje 27;
- b) komunikaciona strategija koju će Agencija primjenjivati na ovom i koja može poslužiti na ostalim projektima Agencije u cilju povećanja vidljivosti projekta, donatora, rezultata i ciljeva usmjerenih na krajnje korisnike;
- c) obrazac izvještaja koji će se koristiti na ovom projektu u smislu radnog paketa WP4 – Uticaj i diseminacija, kao i dosadašnje analitičke podatke objava i diseminacije projektnih aktivnosti; plan izvještavanja o oblasti dekarbonizacije u pomorskom saobraćaju koji će mediji prenijeti široj javnosti u svojim objavama vezanim za ZERO C projekat na razumljiv način;
- d) plan aktivnosti za narednu godinu, u skladu sa planom rada ZERO C projekta, navodeći organizaciju događaja od strane Agencije radi predstavljanja ove oblasti, sinergije između ZERO C i drugih projekata u oblasti zaštite životne sredine, finansiranih iz EU i drugih fondova;
- e) finansijski izvještaj za prvi izvještajni period na projektu, čije dostavljanje je obavezno početkom 2025. godine.

- 3) **Projekat “The European Biodiversity Partnership“** u okviru Horizon programa aktivan je od juna 2022. godine. Agencija je punopravni partner.
- 4) **Projekat „Greenroutes“** u okviru Interreg IPA Adrion programa aktivan je od avgusta 2024. godine.
- 5) **Projekat StrategyMedFor** u kojem je Agencija pridruženi partner tiče se izrade evropske strategije za očuvanje šumskih staništa. Projekat se sprovodi u okviru Interreg EURO-MED programa, a očekivani završetak projekta je 2026. godine.
- 6) **Interreg VI-A IPA CBC Croatia - Bosnia and Herzegovina – Montenegro**
Naziv projekta: Self-sustainable Multisensor System for Monitoring Water Quality in Inland Waterbodies (SMART-Water)
 Cilj: RSO 2.4: Promoting climate change adaptation and disaster risk prevention, resilience, taking into account eco-system based approaches
 Status: Partneri na projektu: Institut „Ruđer Bošković“ Zagreb, Sveučilište u Zadru, Park prirode „Hutovo blato“ BIH, ZHMS Crne Gore. Održana prva posjeta Crnoj Gori čiji je domaćin bila Agencija za zaštitu životne sredine, na kojoj su diskutovane prve aktivnosti u sklopu projekta i postavljen Steering committee (Upravni odbor). Nakon toga realizovana i prva posjeta Zadru kako bi se sa kupljenom opremom upoznali svi partneri. U toku priprema prvog izvještaja prema JS-u.
- 7) Oformljen tim od strane direktora Agencije koji će predvoditi ekspert Charles Bonnhomme, a koji će biti zadužen za pripremu kolega pri učešću na pozivima za finansiranje međunarodnih projekata i za realizaciju projekata unutar Agencije. Od 2025. godine planirano je intenziviranje sastanaka i individualna raspodjela poslova. PUMP projekat je prvi odobren od strane Ministarstva evropskih i inostranih poslova Francuske (French Ministry of Europe and foreign affairs), a tiče se podrške mreži civilnog društva „Clean up Montenegro“ i dijalogu sa javnom upravom.

8) U sklopu mreže **The European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law (IMPEL)** održavamo online sastanke sa tamošnjim head office-om u vezi sa postavljanjem timova u Crnoj Gori u različitim oblastima zaštite životne sredine, koje će koordinisati direktor Agencije. Glavni ciljevi: pogodnosti razmjene znanja, izgradnja kapaciteta, projekti saradnje, umrežavanje, pristup resursima i međunarodna saradnja.

9) **Interreg IPA ADRION projekta „SAMESEA”**

Status: održan Kick off meeting u septembru, Venecija, Italija. Teme o kojima se govorilo: Zajednički razvoj transnacionalne strategije: - identifikacija područja visokog rizika za sentinelne vrste, uzimajući u obzir različite primjene i znanja o zakonodavnim okvirima u EUSAIR regionu. - Kreiranje modela koordinacije i protokola za praćenje u EUSAIR regionu. - Implementacija pilot akcije za transnacionalno praćenje.

Zajednički razvoj transnacionalne strategije za dugoročnu koegzistenciju: - Generisanje ideja i kapitalizacija praksi identifikovanih u EUSAIR regionu u vezi sa usklađivanjem turizma, aktivnosti na moru i sektora ribarstva sa koegzistencijom sentinelnih vrsta. - Organizacija transnacionalnog događaja za međusobno učenje o okviru za pomorsko prostorno planiranje. - Razvoj rješenja i metodologija za koegzistenciju ljudskih aktivnosti sa sentinelnim vrstama. Kreiranje transnacionalne mreže za promociju upravljanja održivim morskim ekosistemima: - Razvoj transnacionalne mreže organizacija i zainteresovanih strana za promociju održivog upravljanja morskim ekosistemima. - Ideacija i implementacija serije za izgradnju kapaciteta u oblasti upravljanja održivim morskim ekosistemima. - Pokretanje Akcionog plana i sprovođenje aktivnosti promocije strategija upravljanja održivim morskim ekosistemima.

10) **IUCN članstvo** – kontakt tačka Agencije u Međunarodnoj zajednici očuvanja prirode. U novembru ove godine postali članica, učešće na prvom sastanku online i generalno predstavljanje rada Agencije.

11) **Interreg IPA Adrion projekat – PREserving BIODiversity in coastal DUNES from tourism pressure (PREBIODUNES)**

Status: Agencija jedan od 10 partnera na projektu. Trajanje projekta je 36 mjeseci (01.09.2024.-31.08.2027.) kako je predviđeno sporazumom koji je potpisao vodeći partner. PREBIODUNES će:

- Sprovesti četiri pilot aktivnosti u četiri različite države za očuvanje i restauraciju prirodnih staništa obalnih dina; implementirati Akcioni plan za udruživanje svih zainteresovanih strana u zajedničku strategiju, ambiciozno sprovodeći preporuke za poboljšanje dobrobiti obalnih ekosistema za buduće generacije; angažovati zainteresovane strane kroz stvaranje mreže predstavnika da promovišu zajednički odgovor na postojeće izazove koji se odnose na gubitak i ugroženost biodiverziteta staništa priobalnih dina.

Održan je Kick off sastanak na kojem su se svi partneri predstavili, predstavljen sami projekat kao i okvirne aktivnosti. Potom su imenovani članovi za odbor projekta, a Ugovor o partnerstvu je od strane Agencije potpisan i poslat krajem novembra.

Dvije aplikacije tokom 2023. nisu podržane od strane organizatora, a rezultate smo dobili u tekućoj godini:

- Korean Government ODA 2024 Program In-Kind Aid;

- Preparation of Cadastre of speleological objects of Montenegro in GIS – Bulgarian Development AID;

Podneseni predlozi za projekte ispod, rezultati se očekuju:

- **LIFE24-NAT-DE-LIFE** DinPin Bear (unutar programa: LIFE2027) koja se odnosi na zaštitu medveda na Dinaridima, kao i projekat ispitivanja i valorizacije vrsta račića u crnogorskom dijelu Jadranskog mora, pod nazivom CraBoost (unutar programa: **Interreg IPA CBC Italy-Albania-Montenegro**) – aplikacija je prošla prvi (administrativni) korak, a evaluacioni izvještaj (odnosno da li je kandidovani projekat odobren za finansiranje) očekuje se početkom naredne godine.
- Pored toga, slanjem projektnih aplikacija, Agencija učestvuje i u pozivima koji se mogu naći na adresama diplomatskih predstavništava u Crnoj Gori.
- Agencija je pružila podršku nizu projektnih prijedloga kao pridruženi partner, od kojih bi izdvojili učešće u Interreg pozivu za prekograničnu saradnju kojim su podržani sljedeći projekti: **INTELLITOUR, RIMBY, SANETHERB i SIDEVISIT** koji se odnose na monitoring voda, valorizaciju ljekovitog bilja, rješenja zasnovana na prirodi i upravljanje rizikom od katastrofa i adaptaciju na klimatske promjene, između ostalog.
- **OSCE Call for Roster;**
- **Interreg VI-A IPA CBC South Adriatic** (Italy-Albania-Montenegro)
Naziv projekta: Protection and recovery of highly mobile marine species in the programme area (SPEEDY)
Cilj: SO 2.2: Enhancing protection and preservation of nature, biodiversity and green infrastructure, including in urban areas, and reducing all forms of pollution.
- **Interreg EURO-MED**
Naziv projekta: Natural hazards and water source preservation (RESILNAT4)
Cilj: SO 2.4: Promote adaptation to climate change and disaster risk reduction, resilience, taking into account ecosystem approaches.
- **Interreg Euro-MED**
Naziv projekta: Testing ESG-Driven Solutions for Resource Efficiency and Sustainable Consumption in a Greener Mediterranean
Cilj: SO2.6: Supporting Circular Economy.
- **Ministarstvo nauke i inovacija Crne Gore** - poziv za Istraživačke grantove za podsticanje izvrsnosti – Podnijeta prijava za izradu projekta kultivacije šljive na sjeveru Crne Gore, sa Ekonomskim fakultetom kao glavnim partnerom
- Intenziviranje saradnje sa stranim ambasadama i konzulatima u Crnoj Gori, iniciranje sastanaka, predlaganje zajedničkih projekata. Realizovane posjete Ambasadama Italije i Poljske, a u stalnoj telefonskoj komunikaciji sa relevantnim institucijama u Grčkoj po pitanju razmjene znanja i iskustava u oblasti zaštite morskih područja. Prvi projekat sa Ambasodom Italije je prevod našeg izdanja Crna Gora između planina i mora na italijanski jezik koji je u toku, a na njemu radi službenica iz italijanske ambasade Teresa Pinto. Umrežavanje sa italijanskim institucijama i stvaranje partnerstava u sferi morskih ekosistema, kvalitet vazduha, suzbijanje šumskih požara. Podnesen projektni predlog Ambasadi Poljske za studijsku posjetu Varšavi, koji nije

odobren – svake godine objavljuju manji grant, tako da je ponovno apliciranje moguće.

- Dogovor saradnje sa Agromediteranskim fakultetom u Mostaru - razmjena mišljenja u pogledu zajedničkih planova i projekata na kojima možemo aplicirati i nadalje ih implementirati. Neki od pomenutih: Crna Gora koja odavno ima status kandidata za članstvo u EU uveliko radi na identifikaciji područja ekološke mreže Natura 2000, te s tim u vezi može prenijeti svoje iskustvo BiH koja je započela pregovore sa evropskom zajednicom, kroz razmjenu studenata i predstavljanje iskustava na terenu; Projekat Arhus karavan, koji je pokrenula EPA, možemo proširiti na međuregionalni nivo za primjenu i promociju Arhuske konvencije, s obzirom na to da su obje države potpisnice iste; Projekat o suzbijanju Borovog četnjaka.

14. Naziv aktivnosti: Prikupljanje podataka za potrebe godišnjih izvještaja katastarsa lovišta

Indikator uspješnosti: Prikupljeni podaci za katastar lovišta za tekuću godinu

Status: Realizovano

Obrazloženje: U sklopu podrške i ispunjavanja obaveza nacionalnog izvještavanja realizovalo se prikupljanje, analiza i unos podataka katastarsa lovišta, od strane 35 lovačkih organizacija u zemlji (za prethodnu izvještajnu godinu).

Na zahtjev MONSTAT-a, a za potrebe Statističkog godišnjaka dopunjeni podaci za lovstvo iz katastarsa lovišta sa podacima o lovnoj površini i broju hranilišta za pernatu i dlakavu divljač. U vezi sa tim, kontinuirana saradnja sa Lovačkim savezom Crne Gore i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktoratom za lovstvo.

15. Naziv aktivnosti: Kontinuirana komunikacija i saradnja sa medijima, te analiza medijskog izvještavanja u kontekstu pominjanja Agencije u javnosti

Indikator uspješnosti: Realizovana kontinuirana komunikacija i saradnja sa medijima, te analiza medijskog izvještavanja u kontekstu pominjanja Agencije u javnosti

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: U sklopu navedene aktivnosti tokom 2024. odgovoreno je na oko pedeset zahtjeva predstavnicima medija i realizovana je organizacija nekoliko gostovanja.

Takođe, realizovano je pružanje relevantnih informacija o radu Agencije po njihovom zahtjevu, stanju životne sredine u Crnoj Gori i uložnim naporima za očuvanje okoline što je uključivalo brzu i tačnu reakciju na upite kako bi se spriječile netačne informacije i održala reputacija institucije.

16. Naziv aktivnosti: Redovno ažuriranje evidencije - štampanih i elektronskih medija;

Indikator uspješnosti: Lista evidencije štampanih i elektronskih medija

Status: Lista evidencije štampanih i elektronskih medija je redovno ažurirana.

Pored navedenog kontinuirana saradnja sa firmom Determ iz Zagreba, koja godinama unazad za Agenciju za zaštitu životne sredine obavlja uslugu clippinga medija.

17. Naziv aktivnosti: Stalna podrška promociji rada Agencije, putem obezbjeđivanja sadržaja za web portal i društvene mreže Agencije za zaštitu žvotne sredine

Indikator uspješnosti: Ažurirani svi informativni portali i mreže Agencije za zaštitu životne sredine

Status: Realizuje se na dnevnom nivou

Obrazloženje: Neprekidna podrška promociji aktivnosti Agencije putem kreiranja sadržaja za web stranicu i društvene mreže Agencije sa ciljem adekvatnog informisanja javnosti i održavanje transparentnosti u radu. Kreiranje sadržaja na dnevnom nivou, ažuriranje postojećih informacija i dodavanje novih sekcija u saradnji sa kolegama iz ostalih sektora Agencije.

Kroz članstvo EIONET grupe za komunikaciju Evropske agencije za životnu sredinu, učešće na sastancima, okruglim stolovima, dijeljenje i objedinjavanje sadržaja koji se istovremeno nalazi na njihovim i našim glasilima, razmjena ideja i ciljeva. Učešće na godišnjem sastanku svih članica u Malagi u oktobru ove godine. Teme o kojima se raspravljalo: najnovije informacije u oblasti komunikacija od strane EEA i Evropske komisije; predstavljanje ideja za dalje unapređenje razmjene informacija na lokalnom nivou i među zemljama članicama i zemljama saradnicama; predstavljanje dosadašnjih rezultata u datoj oblasti, uvođenje novih alata za poboljšanje protoka informacija; osvrt na realizovane projekte EEA i pojedinih zemalja članica – na koji način se pridružiti ili iskoristiti dobra iskustva.

18. Naziv aktivnosti: Obilježavanje važnijih ekoloških datuma i organizacija ekoloških akcija, zatim nastavak ekološke kampanje “ZA LJEPŠU I ZDRAVIJU CRNU GORU”, komunikacija sa Eko ambasadorima, kao i redovne akcije reciklaže

Indikator uspješnosti: Realizovane predviđene tematske aktivnosti

Status: realizovano tokom 2024. godine

Obrazloženje: Edukovanje šire javnosti o ključnim ekološkim izazovima koji nas okružuju jer je svjesnost prvi korak prema promjeni, a naša inicijativa služi kao platforma za informisanje i osvještavanje ljudi o važnosti očuvanja životne sredine. S tim u vezi kroz organizaciju ekoloških akcija, pružamo konkretnu priliku građanima da učestvuju u rješavanju ekoloških problema. Obilježeni su sljedeći datumi:

- 21. mart – Svjetski dan šuma – akcija sadnje hrasta na Lješkopoljskoj Gorici sa „Ozelenimo Crnu Goru“ i Zelenilom d.o.o.;
- 22. mart - Svjetski dan voda – organizovan čas edukacije na temu voda u SEŠ “Mirko Vešović” – održale kolege Lidija Šćepanović i Kasim Agović;
- 22. april – Dan planete – mapiranje ispusta otpadnih voda sa kolegama iz Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i ZHMS -a; čišćenje Cijevne u saradnji sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Opštinom Tuzi; čišćenje i ozelenjavanje ispred Agencije za zaštitu životne sredine, početak Arhus karavana – potpisan memorandum o saradnji sa resornim Ministarstvom i Eko fondom; ozelenjavanje obrazovnih ustanova u Podgorici, Danilovgradu, Beranama, Bijelom Polju, Budvi i Herceg Novom;
- 5. jun - Svjetski dan životne sredine – akcija čišćenja u Polimskoj ulici, ozelenjavanje i podjela platnenih cegera građanima u Beranama; u akcijama uređenja divljih deponija, organizacija Opštine Nikšić, TO Nikšić i Eko pokreta Ozon, prezentovana misija Arhus karavana, pri čemu smo donirali 30 sadnica za nikšićke Bedeme; akcija sadnje u obrazovnim ustanovama sa NLB bankom – osnovna škola „Maksim Gorki“; postavljanje i kontrolisanje kamera zamki sa NVO „CZIP“;

- 20. septembar – obilježavanje Dana ekološke države Crne Gore – program na Trgu nezavisnosti – igre za djecu na temu ekologije, radionice i praktični savjeti, u saradnji sa resornim Ministarstvom;
- 18. novembar – Projekat „Stablo znanja“ – druga akcija ozelenjavanja sadnicama koje smo donirali – diplomci sadnjom simbolično označavaju kraj studija doprinoseći zaštiti životne sredine, a stablo kasnije putem posebnog portala mogu da prate i provjeravaju kako se razvija;
- 19. novembar - Nedjelja globalnog obrazovanja – edukativni čas na temu životne sredine i očuvanja prirode u dvije osnovne škole u Beranama. Čas održale kolegice Mervana Hadrović i Tatjana Matović.

Komunikacija i saradnja sa Eko ambasadorima Agencije za zaštitu životne sredine. 02.02.2024. godine održan sastanak „Eko ambasadora“ u Mojkovcu, gdje je bilo riječi o aktuelnim ekološkim problemima u zemlji. Razmatrano je buduće djelovanje, podijeljena su iskustva i ideje.

Kao jedna od aktivnosti u okviru ekološke kampanje “Za ljepšu i zdraviju Crnu Goru”, dana 26. decembra tekuće godine, dodijeljena su priznanja istaknutim i prepoznatim pojedincima, kada je riječ o njihovom angažovanju na polju zaštite prirode i životne sredine, čime su dobili zvanja Eko ambasadora.

Imajući u vidu da je predviđeno da se uradi Zbornik radova nakon prošlogodišnje uspješno organizovane Naučne konferencije: “Zaštita prirode i životne sredine - stanje, značaj i perspektive”, još jednom su kontaktirani svi autori prijavljenih radova, kako bi iste dostavili.

U saradnji sa preduzećem “Deponija” organizovana akcija reciklaže.

Pored navedenog organizovana akcija uklanjanja elektronskog otpada i kancelarijskog mobilijara iz Agencije.

19. Naziv aktivnosti: Organizacija edukativnih aktivnosti u vaspitno obrazovnim ustanovama Crne Gore

Indikator uspješnosti: Održane aktivnosti

Status: Realizovano

Agencija za zaštitu životne sredine je i tokom ove godine održala niz edukativnih radionica za učenike u vaspitno obrazovnim ustanovama. Kako povodom obilježavanja određenih ekoloških datuma što je prethodno i navedeno, tako i po dogovoru sa određenim ustanovama – edukacija i realizacija Eko kviza u JPU “Đina Vrbica” u Podgorici npr.

Pomenute radionice imaju za cilj promociju zaštite životne sredine, podizanje svijesti i edukaciju najmlađe populacije o značaju i neophodnosti zaštite životne sredine i najčešćim oblicima njenog uništavanja.

20. Naziv aktivnosti: Redovno ažuriranje evidencije - Volonterskog kluba Agencije za zaštitu životne sredine

Indikator uspješnosti: Uspostavljena i redovno ažurirana lista volontera

Status: Realizovano- nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Realizovane su aktivnosti na sprovođenju i unapređenju Arhuske konvencije kao spona između državnih organa i šire društvene zajednice - putem dodjele volonterskih legitimacija.

21. Naziv aktivnosti: Saradnja sa državnim organima, lokalnim samoupravama i ostalim relevantnim institucijama

Indikator uspješnosti: Realizovane aktivnosti iz djelokruga rada Sektora

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Tokom 2024. godine realizovana je kontinuirana saradnja u cilju prikupljanja i razmjene podataka i informacija za potrebe izrade strateških dokumenata i informacionog sistema Agencije, te organizacija zajedničkih aktivnosti. Konkretno u pitanju su odgovori na upite Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera; rad na prikupljanju i objedinjavanju informacija traženih od strane Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera radi pripreme V Nacionalnog izvještaja o sprovođenju konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine; komunikacija sa drugim relevantnim institucijama; imenovanje člana (Radna grupa Nacionalne komisije za antimikrobnu rezistenciju) i učešće na sastanku radne grupe; dostavljena inicijativa kancelariji Svjetske banke, vezano za imenovanje dva lokalna eksperta za otpad; itd.

22. Naziv aktivnosti: Saradnja sa organizacijama civilnog sektora

Indikator uspješnosti: Realizovane aktivnosti iz djelokruga rada Sektora

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Saradnja sa organizacijama civilnog sektora sprovodi se u kontinuitetu, a sve u cilju razmjene informacija, planova i inicijativa ključnih za unaprjeđenje stanja životne sredine u našoj zemlji. U vezi sa tim nastaviće se komunikacija preko Google grupe Agencije sa ekološkim NVO. Konkretno pružena je podrška za projektne ideje i aplikacije od strane Agencije za zaštitu životne sredine. Vezano za navedenu aktivnost navodimo: sastanak u Uniji poslodavaca a potom i organizacija potpisivanja Memoranduma o saradnji između Agencije i Unije poslodavaca Crne Gore; učešće u ekološkoj akciji čišćenja u Podgorici, u saradnji sa NVO „Zeleni talas”, te gradskim preduzećima Čistoća i Zelenilo; učešće u akciji čišćenja u Danilovgradu; sastanak sa NVO „Glas” u vezi zajedničkog rada na projektima; pripremljeno pismo podrške za Mediterranean Center for Environmental Monitoring; itd.

23. Naziv aktivnosti: Kontinuirano odgovaranje na upite građana i postupanje po prijavi ekološkog problema

Indikator uspješnosti: Broj upita građana

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Tokom 2024. godine Agencija za zaštitu životne sredine primila je desetak zahtjeva od čega su uglavnom u pitanju već prepoznati ekološki problemi poput prijava postojanja neuređenih odlagališta, eksploatacije pijeska itd. Isto je prosljeđeno nadležnim organima na postupanje o čemu smo povratno informisali podnosiocima upita.

24. Naziv aktivnosti: Saradnja sa asocijacijom EKO vrtića konkretno na osmišljavanju i implementaciji pilot projekta „EkokviZija predškolaca“ u predškolskim ustanovama

Indikator uspješnosti: Realizovane predviđene aktivnosti

Status: Realizovano - nastavlja se u kontinuitetu

Obrazloženje: Tokom cijele godine, kontinuirana komunikacija vezana za organizaciju pilot projekta pod nazivom: „**EkokviZija predškolaca**“, namijenjena djeci iz podgoričkih vrtića. Aktivnost se realizuje u saradnji sa Zavodom za školstvo Crne Gore, konsultantkinjom Natašom Jovičević, asocijacijom Eko vrtića, pokroviteljem događaja i ostalim donatorima. Pomenutu aktivnost prethodno je odobrilo resorno Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, dok je početak implementacije planiran za februar mjesec naredne godine.

25. Naziv aktivnosti: Namjenske informativne publikacije, plakati, brošure i drugi načini vizuelne podrške u komunikaciji sa ciljnim grupama

Indikator uspješnosti: Realizovane predviđene aktivnosti

Status: Djelimično realizovano

- Priprema Crvene liste ekosistema sa postavljenim timom – obuka, priprema podataka, tehnička priprema, prevod, štampa – na čekanju, potrebno je promijeniti članove tima jer je dvoje ljudi izašlo iz projekta. Konkretniji koraci u 2025. godini sa kolegom Charles Bonhomme-om, ekspertom iz Francuske;
- Priprema interaktivne varijante mape bioiverziteta Crne Gore za sajt Agencije;
- U saradnji sa Ambasadom Italije – rad na prevodu na italijanski jezik naše publikacije Crna Gora između planina i mora.

II OSTALE AKTIVNOSTI

Pored navedenog realizovane su brojne aktivnosti učešća na obukama radionicama i sastancima od kojih bi pomenuli:

- **19.02.2024.** g. - Učešće i pripremanje saopštenja povodom održane prezentacije o mogućnostima mapiranja čvrstog otpada u morskim okruženjima korišćenjem najsavremenijih podvodnih dronova ispred Pomorskog fakulteta u Kotoru;
- **12.02.-16.02.** i **22.-23.02.2024.** g. – Prisustvo obukama u organizaciji Uprave za ljudske resurse - Realizacija Programa obuke za novozaposlene u javnoj upravi;
- **17.-23.03.2024.g.**- Upriličena studijska posjeta Rimu (Italija) predstavnika Agencije na temu: „Implementacija CITES Konvencije o graničnoj kontroli u međunarodnoj trgovini ugroženim biljnim i životinjskim vrstama“;
- **18.03.2024.** g. – Prisustvo Info Danu povodom objave Poziva za dostavljanje predloga tematskih projekata u okviru programa Interreg Euro-MED 2021-2027, u CUE Hotelu u Podgorici, u organizaciji Ministarstva evropskih poslova;
- **27.03.2024.** g. – Aktivno učešće u organizaciji okruglog stola na temu: „Buka u životnoj sredini“;
- **03.04.2024.** g. - Okrugli sto na temu: „Jame i pećine Crne Gore – potencijal, upravljanje i problem očuvanja“ – prisustvo i priprema saopštenja potom;
- **05.04.2024.** g. - Okrugli sto na temu: „Klimatske promjene u Crnoj Gori“ – prisustvo i priprema saopštenja potom;

- **09.04.2024.** g. - Okrugli sto na temu: „Morski ekosistem – monitoring i zaštita” – prisustvo i priprema saopštenja potom;
- **25.04.2024.** g. – Učešće na sastanku sa predstavnicom Unece-a;
- **12.04.2024.** g. - Na poziv NVO Društvo mladih ekologa, učešće u radu Konferencije u Nikšiću na temu: „Slobodan pristup informacijama u istraživačko - zagovaračkom radu nevladinih organizacija“;
- **24.05.2024.** g. – Prisustvo i aktivnosti na EKO KARNEVALU;
- **27.05.2024.** g. - Posjeta predstavnika Javnog preduzeća “Srbijašume” i predstavnika lokalnih samouprava sa područja Parka prirode “Golija” Agenciji za zaštitu životne sredine. Povodom iste pripremljena prezentacija o radu Agencije, kao i saopštenje po završetku sastanka;
- **29.05.2024.** g. – Prisustvo prezentaciji projekta u okviru Interreg programa Južni Jadran – SA creativity;
- **30.05.2024.** g. – Prisustvo Konferenciji Ecocycle conference - predstavljenoj od strane francuskog eksperta Charles Bonhomme angažovanog u Agenciji za zaštitu životne sredine, a bilo je riječi o biodiverzitetu u Francuskoj i tokom diskusije pričalo se i o stanju u Crnoj Gori;
- **05.06.2024.** g. – Na poziv uprave OŠ „Milorad Musa Burzan” prisustvo dječijoj priredbi upriličenoj povodom Svjetskog dana zaštite životne sredine;
- **11.06.2024.** g. – Prisustvo INFO danu Poziv za standardne projektne predloge - Interreg IPA South Adriatic;
- **19-21.06.2024.** g. – Prisustvo treningu koji se odnosio na upravljanje projektnim ciklusom u okviru IPA III Cross Border Cooperation Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2021-2027 u Beranama;
- **17.07.2024.** g. – Obuka državnih službenika o Jedinствenoj tački za usluge (PSC) I Informatičkom sistemu unutrašnjeg tržišta (IMI);
- **26.07.2024.** g. – Prisustvo prezentaciji sistema 3R i Registra zagađivača (PRTR) sa bazom podataka o emisijama zagađivača;
- **16-21.09.2024.**g. – Studijska posjeta Briselu u okviru EU Akademije koju organizuju EIPA iz Luksemburga i švedska Agencija za zaštitu životne sredine. Tokom pomenute posjete upriličena predavanja, posjeta Evropskom parlamentu i Parlamentarijumu, Luksemburgu, Šengenu (Evropski muzej i prezentacija Šengenskog sporazuma i njegovog značaja za EU);
- **01.10.2024.** g. – Prisustvo informativnoj sesiji povodom predavljanja Platforme za učenje politika u okviru programa Interreg Evropa;
- **06.11.2024.** g. – Prisustvo radnom sastanku na poziv ambasadorke Francuske Anne Marie Maskay a sa visokim predstavnicima Direktorata za prevenciju rizika pri Ministarstvu ekološke tranzicije Francuske. Sastanak održan u Naučno tehnološkom parku UCG;
- **27.11.2024.** g. – Prisustvo implementacionom seminaru za projekte prvog poziva za INTERREG IPA ADRION PROGRAMME 2021-2027;
- **21., 25. i 27.11.2024.** g. - Aktivno učešće na Challenge Lab Agrifood Hackathon-u, u organizaciji NVO „Green home“;
- **23.12.2024.** g.- U ime Agencije za zaštitu životne sredine, prisustvo dodjeli nagrada dobitnicima konkursa: “Mladi za čiste rijeke i mora”, u organizaciji Zavoda za školstvo i Ambasade Njemačke u Crnoj Gori;
- Info sesija „PRIJAVA PROJEKTA U PROGRAMU DIGITALNA EVROPA“;
- Učešće na regionalnoj radionici o tehnologijama za borbu protiv klimatskih promjena u Skoplju.

Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja

I PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI

- 1. Naziv aktivnosti:** Izdavanje dozvola u 2024. godini
Indikator uspješnosti: Uspješno završeni svi započeti postupci
Status: Realizovano

Objasnjeno: Agencija za zaštitu životne sredine u 2024.godini izdala je:

- **44** dozvole za obavljanje prometa
- **23** dozvole za obavljanje radijacione djelatnosti
- **26** odobrenja za prevoz radioaktivnih materijala
- **10** dozvola za obavljanje stručnih poslova zaštite od nejonizujućih zračenja i stručno osposobljavanje profesionalno izloženih lica nejonizujućem zračenju
- **1** Rješenje o odbijanju korišćenja izvora nejonizujućih zračenja

- 2. Naziv aktivnosti:** Monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini u 2024. godini
Indikator uspješnosti: Prezentovani rezultati u Informaciji o stanju životne sredine za 2023. godinu
Status: Djelimično realizovano

Objasnjeno: Sistematsko ispitivanje radionuklida vrši se u: vazduhu, zemljištu, rijekama, jezerima i moru, čvrstim i tečnim padavinama, građevinskom materijalu, vodi za piće, životnim namirnicama i stočnoj hrani, predmetima opšte upotrebe. Osim toga mjeri se i jačina apsorbirane doze γ zračenja u vazduhu i vrši se ispitivanje nivoa izlaganja radonu u boravišnim prostorijama. Shodno članu 9 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti („Sl. list Crne Gore”, broj 56/09), Agencija za zaštitu životne sredine priprema godišnji Predlog programa sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini, koji na predlog Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, usvaja Vlada Crne Gore. Program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini, koji se sprovodi od 1999. godine, vrši se radi utvrđivanja prisustva radionuklida u životnoj sredini i procjene nivoa izlaganja stanovništva jonizujućem zračenju i to u normalnim uslovima, i u slučaju sumnje na radijacioni udes i u toku radijacionog udesa. Program realizuju tehnički servisi/organizacije izabrane putem tenderske procedure.

Program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini u 2024.godini nije sproveden zbog nedostatka sredstava.

- 3. Naziv aktivnosti:** Monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini u 2025. godini – izrada programa
Indikator uspješnosti: Izrađen Program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini za 2025. godinu.
Status: Realizovano

4. Naziv aktivnosti: Uspostavljanje operativne mreže GDR stanica i njeno povezivanje sa EURDEP-om

Indikator uspješnosti: Uspostavljena operativna GDR mreža

Status: Djelimično realizovano

Obrazloženje: Uspostavljanje mreže mjernih stanica koja obezbjeđuje neprekidno mjerenje jačine ambijentalnog ekvivalenta doze gama zračenja u vazduhu radi procjene izloženosti stanovništva zračenju, kao i za korišćenje sistema za ranu najavu radiološkog događaja i kasnije umrežavanje u evropski sistem za razmjenu radioloških podataka je obaveza koja se mora ispuniti zbog obaveza iz Pregovaračkog poglavlja 15, a najviše zbog sigurnosti i bezbjednosti stanovništva. Sedam od devet mjernih stanica je umreženo. Dvije mjerne GDR stanice (Herceg Novi i Berane) nijesu operativne, još uvijek. Što se samog slanja podataka u EURDEP tiče, čekamo odgovor i eventualnu pomoć tehničkog osoblja Evropske komisije.

5. Naziv aktivnosti: Obezbijediti uslove za uspostavljanje 24/7 dežurstva službenika Odjeljenja

Indikator uspješnosti: Uspostavljeno 24/7 dežurstva službenika

Status: Nije realizovano

Obrazloženje: Neophodno je bilo obezbijediti 24/7 dežurstva službenika Odjeljenja za učešće u: Unificiranom sistemu za razmjenu informacija, incidenata i hitnih slučajeva za ranu najavu incidenata koji uključuju radioaktivne izvore sa potencijalnim prekograničnim uticajima (USIE), Evropskoj platformi za razmjenu radioloških podataka (EURDEP) Međunarodnom sistemu za razmjenu podataka dobijenih monitoringom (IRMIS) i u timu i Sistemu za procjenu rizika i prognoze (modeliranja) u slučaju radijacionih i nuklearnih nesreća (JRODOS). Kako u ovoj godini nije bilo zapošljavanja službenika u ovom odjeljenju, jasno je da dežurstvo nije moguće uspostaviti sa trenutnim brojem fizičara - 2 (dva) sa znanjem engleskog jezika.

6. Naziv aktivnosti: Poslovi iz oblasti primjene Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja

Indikator uspješnosti: Realizovane aktivnosti u djelokrugu rada Odjeljenja

Status: Realizuje se kontinuirano

Obrazloženje: U skladu sa Zakonom o zaštiti od nejonizujućih zračenja ("Sl. list Crne Gore", br. 35/13), službenici Odjeljenja za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja vrše izdavanje dozvola za obavljanje stručnih poslova zaštite od nejonizujućih zračenja, za korišćenje izvora elektromagnetnih polja, uređaja koji emituju optičko zračenje ili sadrže izvore optičkog zračenja i uređaja koji emituju ultrazvuk, kao i dozvola za stručno osposobljavanje lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja.

7. Naziv aktivnosti: Program sistematskog ispitivanja nivoa nejonizujućih zračenja-monitoring u životnoj sredini za 2025. godinu – izrada Programa monitoringa

Status: Realizovano

Obrazloženje: Članom 6 stav 3 Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja ("Sl. list Crne Gore", br. 035/13) propisano je da Agencija priprema stručnu osnovu za izradu godišnjeg programa sistematskog ispitivanja nivoa nejonizujućih zračenja. Programom se određuju izvori

nejonizujućih zračenja, mjesta mjerenja, period i lokacije mjerenja, metode mjerenja, proračun i sredstva potrebna za sprovođenje Programa.

8. Naziv aktivnosti: Izrada Studije zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja
Status: u toku

Obrazloženje: Članom 17 stav 2 Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja ("Sl. list Crne Gore", br. 035/13) propisano je da Agencija raspisuje javni poziv za izradu Studije zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja. U prošloj godini vođena je komunikacija sa preko 10 značajnih imalaca zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja, koji su dužni da izrade Studiju. Takođe, formiran je Radni tim sa zadatkom da pripremi tendersku specifikaciju za Javni poziv za izradu Studije o zatečenim značajnim izvorima nejonizujućeg zračenja.

9. Naziv aktivnosti: Organizacija radionice u vezi sadržaja radona u vodi za piće
Indikator uspješnosti: Realizovane radionice
Status: Realizovano

Obrazloženje: U više navrata, sa kolegama iz Centra za ekotoksikološka ispitivanja, održali smo sastanke na ovu temu.

10. Naziv aktivnosti: Obilježavanje Evropskog dana radona, 7. novembar 2024. godine
Indikator uspješnosti: Obilježen dan radona
Status: Realizovano

Obrazloženje: Dan radona objeležili smo sa kolegama iz Centra za ekotoksikološka ispitivanja, razgovarajući o različitim metodama mjerenja, upoređujući prednosti i mane navedenih mjerenja.

11. Naziv aktivnosti: Učešće u osam (8) regionalnih projekata Međunarodne agencije za atomsku energiju
Indikator uspješnosti: Realizovani sastanci, trening kursevi i radionice i priprema dokumenata predviđenih projektima, instalacija opreme
Status: realizovano

Obrazloženje: Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja učestvuje u sljedećih osam (8) regionalnih, četvorogodišnjih, projekata Međunarodne agencije za atomsku energiju, jedan Interegionalni projekat i jedan projekat EU (u projektima koji su objeleženi zvjezdicom Project Counterpart je predstavnik našeg odjeljenja):

- 1.* RER 7014 Unapređivanje monitoringa i procjena zaštite od zračenja u regionu;
2. RER9163 Unapređenje zaštite od zračenja radnika koji su izloženi NORM-u;
- 3.* RER 9146 Pобоljšanje kapaciteta zemalja članica za planiranje i implementaciju projekata dekomisije;
4. RER 9164 Izgradnja kapaciteta za sigurno upravljanje radioaktivnim otpadom;
5. * RER 9161 Jačanje regionalnih kapaciteta za odgovor na radiološke i nuklearne akcidente
6. RER 9162 Jačanje infrastrukture za obrazovanje i trening u oblasti zaštite od zračenja;

7. RER9158 Jačanje regulatorne infrastrukture u zaštiti od zračenja;
8. *RER 9160 Jačanje sposobnosti država članica u oblasti pristupa zasnovanih na procjeni rizika i podrška upravljanju teškim nesrećama;

Pored ovih, predstavnici Agencije su učestvovali u Interegionalnom projektu Međunarodne agencije za atomsku energiju INT9187 Treća faza projekta „Održavanje kontrole radioaktivnih izvora od nastanka do konačnog odlaganja izvora“, u kome učestvuju predstavnici 30 država.

Osim navedenog, službenici Odjeljenja su učestvovali u važnim projektima podržanim od strane Evropske komisije i to:

1. EXTRA-EURDEP "Podrška razmjeni podataka između nacionalnih mreža za monitoring u zemljama Zapadnog Balkana i EURDEP" projekat vođen od strane Evropske komisije i njenog Direktorata za Međunarodne odnose, ugovor INSC/2018/401-066 (INTPA).

2. INSCT TRAINING & TUTORING (T&T) ON NUCLEAR SAFETY INITIATIVE AND PROGRAMME, radi se o višefaznom programu obuke za službenike regulatornih tijela i organizacija koje pružaju tehničku podršku regulatornom tijelu.

Službenici Odjeljenja za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja, aktivno su uzeli učešće u ovim projektima kroz različite sastanke, trening kurseve i radionice i pripremu dokumenata predviđenih projektima, instalaciju opreme itd.

Napomena:

Poslovi koji se tiču Izrade registra izvora nejonizujućih zračenja u Crnoj Gori, nijesu mogli biti obavljeni jer na poslovima primjene Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja radi samo jedan službenik i odjeljenje nema svog IT službenika.

Službenici Agencije, na zahtjev Ministarstva, redovno dostavljaju podatke i informacije iz obje oblasti, što predstavlja redovne aktivnosti pregovaračkog procesa evropske integracije Crne Gore u pregovaračkim poglavljima 15, 19, 24, 30 i 31.

Takođe, svakodnevno, vrše komunikaciju preko Incident and Trafficking Database (ITDB) | The Unified System for Information Exchange in Incidents and Emergencies (**USIE**) Međunarodne agencije za atomsku energiju u cilju ranog otkrivanja bilo kakvih opasnih ili nedozvoljenih događaja i razmjene informacija u vezi sa njima.

Odjeljenje za sprovođenje ekonomskih instrumenata u oblasti zaštite životne sredine

I PRIKAZ REALIZACIJE CILJEVA I PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI (što obuhvata mjere i aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa)

Zakon o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 52/16,072/19), u članu 77, propisuje da su eko-naknade naknade zbog zagađivanja životne sredine koje se plaćaju po principu "zagađivač plaća". Eko-naknade su dužna da plaćaju pravna i fizička lica za: ispuštanje zagađujućih materija u vazduh; uvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač; stvaranje i deponovanje opasnog otpada. Agencija za zaštitu životne sredine na osnovu dostavljenog izvještaja zagađivača vrši obračun eko-naknada, i to shodno Uredbi o visini naknada, načinu obračuna i

plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine („Sl.list RCG“, br.26/97, 9/00, 52/00 i „Sl.list CG“, br.33/08,5/09,64/09,40/11,49/11, 119/22) kojom je utvrđena visina naknada, način obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine koje plaćaju pravna i fizička lica i to:

- Odredbama člana 2 navedene Uredbe propisano je da pravna lica koja koriste ložišna postrojenja i postrojenja na električnu energiju instalisane snage veće od 1 MW plaćaju, mjesečno, naknadu zbog zagađivanja životne sredine.
- Naknade po osnovu člana 4 Uredbe utvrđene su za pravna lica koja uvoze supstance koje uništavaju ozonski omotač.
- Odredbama člana 5 iste Uredbe propisano je da pravna lica koja stvaraju i deponuju opasan otpad koji sadrži jedan ili više sastojaka toksičnih materija i supstanci, plaćaju mjesečno naknade po toni, za stvaranje i deponovanje otpada.

Odjeljenje je na osnovu predatih Godišnjih izvještaja o količinama nastalog otpada uspjelo da izvrši obračun eko naknada za sve obaveznike i od ukupno 257 obrađenih izvještaja, za 144 donijelo Rješenje. U toku su izrade novih Rješenja, jer Odjeljenje i dalje nastavlja da intenzivno radi na izradi novih obračuna, vršeći kontrolu dostavljenih izvještaja iz prethodnih godina.

Tabela 1. EKO NAKNADE - POREĐENJE OD 2020. DO 2025. GODINE

Godina	Primljeni izvještaji	Izdana Rješenja
2024. god. za 2023. godinu	257	144
2023. god. za 2022. godinu	245	124
2022. god. za 2021. godinu	140	71
2021. god. za 2020. godinu	108	49

- 14% povećanje za 2023. u odnosu na 2022. godinu

- 42% povećanje za 2022. u odnosu na 2021. godinu

- 31% povećanje za 2021. u odnosu na 2020. godinu

Tabela 2: Pregled naplate eko taksi

Obveznik	Iznos
1. JZU Opšta Bolnica Blažo J. Orlandić BAR	966,63€
2. DOM ZDRAVLJA CETINJE	662,46€
3. PZU STANDARD – Labaratorija Standard, Bar	37,87€
4. PORT OF ADRIA	712,09€
5. KLINIČKI CENTAR CG	43.430,34€
6. VODOVOD I KANALIZACIJA NK	39,39€
7. DOM ZDRAVLJA BOŠKO DEDEJIĆ	96,96€
8. ENGINE REPAIR SOLUTIONS	463,62€
9. OPŠTA BOLNICA DANILO I	528,76€
10. ZDRAVSTVENA USTANOVA APOTEKE CRNE GORE “	59,08€

MONTEFARM" PODGORICA	
11. EPCG AD NIKŠIĆ	2.636,21€
12. EPCG AD NIKŠIĆ –TE Pljevlja Vazduh	220.676,09€
13. SLAVIJA COMERC	65,14€
14. DOM ZDRAVLJA ANDRIJEVICA	43,93€
15. MESSER PETROVAC	6,06€
16. ALLIANCE DOO	1963,52 €
17. PETROL MNE	8,63 €
18. BEKOM CO DOO	228,78€
19. ZAVOD ZA TRANSFUZIJU KRVI CG	1.404,19€
20. AUTO SERVIS KNEŽEVIĆ	31,81€
21. OPŠTA BOLNICA BP	1.689,33
22. LUKOIL MONTENEGRO	409,07 €
23. INA CRNA GORA	2.919,59 €
24. BRAĆA MAGUD GRBALJ	274,23€
25. VOLI MOTORS	999,96 €
26. MOŽUR DOO	81,81€
27. JZU DOM ZDRAVLJA BP	236,50 €
28. MCOMMERCE DOO	57,57€
29. JZU DOM ZDRAVLJA ULCINJ	137,87€
30. GUGI KOMERC DOO	43,93€
31. HEMOMONT DOO	42,42€
32. BLUE SERWISE PLJEVLJA	9,09€
33. RADIO I TELEVIZIJA CG	292.41€
34. OTPADNE VODE DOO BUDVA	152,26 €
35. AERODROMI CG AD	609,07€
36. RUDNIK UGLJA PLJEVLJA	15.061,54€
37. MMIG COMMERCE DOO	36,36 €
38. AUTOREMONT OSMANAGIĆ	351,50€
39. OSMANAGIĆ CO DOO	706,03€
40. JZU OPŠTA BOLNICA PLJEVLJA	1.622,67€
41. DEWACO M DOO	507,55€
42. VERTIGO MONTENEGRO	227,26€
43. ČELEBIĆ DOO	246,18€
44. NEREGELIA DOO PG	12,12€
45. NIK AS AUTO SPORT DOO	13,63€
46. EPCG-ŽELJEZARA	287.850,00€
47. ZU KBC BERANE	4.080,16€
48. JZU ZAVOD ZA HITNU MEDIC. POMOĆ CG.	575,26€
49. SZR AUTO SERVIS LAJKA	43,17€
50. LUKA BAR	3.233,22€
51. FARMEGRA	84,84€
52. PEGASUS DOO	175,75€

53. EFEL TRAVEL DOO	383,32€
54. AUTO S ŠLEP SLUŽBA MARKOVIĆ	53,02€
55. GRADNJA PROMET DOO	6,06€
56. ČISTOĆA DOO, HN	218,17€
57. GENEX DOO	1.819,63€
58. AUTO SERVIS MILUN	15,15€
59. DMD DELTA DOO	3,03€
60. DN POPOVIĆ	102,25€
61. ONE CRNA GORA	636,34€
62. TARA AEROSPACE AD	1.156,70€
63. INTERTEHNA DOO	10,60€
64. PELENGIĆ TRADE BP	168,17€
65. AUTO CENTAR ŠAHINOVIĆ	24,24€
66. CARININVEST DOO	96,96€
67. LJETOPIS AUTOMOTIVE	660,58 €
68. TOFI DOO ROŽAJE	177,26€
69. CRNAGORAPUT AD	330,29€
70. TIM COMPANY	369,68€
71. NAVAR INCORPORATED	1.374,19€
72. SKI&SEA MONTENEGRO DOO	40,90€
73. AG KOMERCE BERANE	33,33€
74. MONTE PARTS	216,65€
75. AUTODOK DOO TIVAT	36,36€
76. ODRŽAVANJE I POPRAVKA MOTORNIH VOZILA	99,99€
77. AUTO SERVIS BUBA	40,90€
78. V.S. LAB BERANE	27,27€
79. TELEMACH CG	212,11€
80. METOVIC INTERNATIONAL DOO	95,45€
81. KRUŠO DOO	119,69€
82. AUTO SUKI DOO	37,87€
83. SCANIA DOO	242,41€
84. JUGOPETROL AD	9.781,48€
85. STOP DOO	106,05€
86. PZU MANSА MEDICA	4,54 €
87. TUJKO DOO	133,32€
88. OKTOPOD DOO NK	77,27€
89. SMATSA DOO	177,26€
90. AD MEHANIZACIJA I PROGRAMAT	109,08€
91. AUTO SERVIS VUKSANOVIĆ	49,99€
92. AUTO CENTAR ĐUKIĆ	42,42€
93. DOM ZDRAVLJE DANILOVGRAD	81,64€
94. BOLEX DOO PG	72,72€
95. ŠIMŠIĆ MONTMILK DOO	121,20€

96.	OPŠTA BOLNICA NIKŠIĆ	565,13€
97.	TRANS ŠLEP MILATOVIĆ DOO	103,02€
98.	DOM ZDRAVLJE NIKŠIĆ	504,52€
99.	STIJANOVIĆ MEDICAL	13,71€
100.	ADRIATIC 42	7.536,10€
101.	CIJEVNA KOMERC	31,81€
102.	MOJ LAB	948,45€
103.	ROKŠPED AUTO CENTAR	192,41€
104.	DIZDARECIĆ AUTO CENTAR	45,45€
105.	CGES AD	85.148,62€
106.	DOM ZDRAVLJE PODGORICA	1.319,63€
107.	MOJ LAB	948,45€
108.	ROKŠPED AUTO CENTAR	192,41€
109.	DIZDAREVIĆ AUTO CENTAR	45,45€
110.	VJENNIKO PETROL	313,62€
111.	ELEKTROPRIVREDA CG AD NK	12.702,215€
112.	AUTO CENTAR PIT STOP DOO	24,24€
113.	LEMAJIĆ CO DOO NK	70,44€
114.	NETWORK GARAGE DOO	112,11€
115.	DOM ZDRAVLJE KOTOR	118,23€
116.	DOM ZDRAVLJE KOLAŠIN	110,60€
117.	MPS AUTO DOO	168,16€
118.	BLUE LINE DOO HN	374,22€
119.	AUTO KUĆA TILE	24,24€
120.	PLANTAŽE	1.679,44€
121.	HI POLIEX AD BA	26,05€
122.	KBC KOTOR	804,15€
123.	FEMIĆ CO	59,08€
124.	VOLMONT MD DOO	484,83€
125.	DOM ZDRAVLJE PLJEVLJA	286,34€
126.	CRNOGORSKI TELEKOM AD	2.731,72€
127.	AUTOTAMARIS DOO	181,80€
128.	RADETIĆ AUTO SERVIS	81,81€
129.	TEHNO PLUS DOO PG	334,83€
130.	CABRIO AUTO SERVIS DOO	149,93€
131.	REP SET DOO	27,27€
132.	GENERAL ELECTRIC MONTENEGRO	1.658,31€
133.	JZU DOM ZDRAVLJE ROŽAJE	238,17€
134.	JZU DOM ZDRAVLJE HERCEG NOVI	611,25€
135.	VETERINUM ULCINJ	8,03€
136.	PYU INTERMEDICA	1,51€
137.	LABORATORIJA VEND	31,68€
138.	ARS MEDICA	31,39€

139.	SZR MARTINOVIĆ	25,75€
140.	LUŠTICE DEVELOPMENT A.D.	21,21€
141.	TESLA MEDICA	72,72€
142.	CARDIOMEDIC HN	3,82€
143.	ČISTOČA GLAVNI GRAD	262,11€
144.	VODOVOD I KANALIZACIJA PG	108,17€

Ukupan iznos po donijetim rješenjima u 2024. godini: **737.944.06€**

U skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom ("Službeni list Crne Gore", br. 034/24 od 12.04.2024., 092/24 od 25.09.2024. g.), donešena je „Uredba o naknadi koju plaća prodavac lagane plastične kese za nošenje, debljine zida više od 50 mikrona ("Službeni list Crne Gore", br. 105/24 od 31.10.2024)“, na osnovu koje se započelo sa radom na obračunu istih.

Tabela 3. Pregled naplate naknada za kese

Obveznik	Iznos
1. Swisslion Takovo d.o.o	300
2. Mix Markt 3806	7.86
3. DOO "Braća Stanković"	15
4. Mil Pop d.o.o	440.52
5. Lyonse d.o.o	165.24
6. "BIKE N MORE" D.O.O.	0.06
7. Mix Markt 3802	25.98
8. Mix Markt 3804	15.78
9. Mix Markt 3811	4.68
10. EUROCOM D&I DOO	410.07
11. DOŠLJAK DOO	15
12. MI GORANOVIĆ DOO	276.33
13. MISS DOO	30
14. ELKOS DOO	772.17
15. ELKOS DOO	841.68
16. DOO MAZOR	30
17. DENICOM DOO	190.89
18. Mix Markt 38100	6.87
19. Mix Markt 3805	121.44
20. Tornado doo	21.99
21. Mix Markt 3803	32.55
22. Mix Markt 3809	6.45
23. PZU APOTEKA DR BJUTI	3.93
24. Lepetane doo	15
25. MIX MARKT 3808	63.75
26. Temaso doo	3.09
27. PZU Apoteka Stari Grad	6.6
28. Mix Markt 3807	13.44

29. DOO V.N.Autonova	0.24
30. PZU Pharmalife	0
31. HELADA MONT DOO	390
32. Euro Unit d.o.o.	12.9
33. Miler DOO	6
34. Rubeža DOO	34.95
35. Mix Markt 3812	318
36. Vučetić DOO	15
37. Bordo DOO	11.97
38. Centrometal DOO	54
39. Pamex D.O.O.	60
40. Mix Markt 3802	67.35
41. Zeleni Vrtovi doo	18.42
42. Office shoes MNE DOO	160.17
43. Mix Markt 3804 DOO	15.99
44. Agro group doo	511.95
45. Mix Markt 3805	107.46
46. WTC Company doo	21.84
47. WTC Company doo	55.11
48. LEGEND CG DOO	136.44
49. Mix Markt 3806	24.75
50. PZU Apoteka Stari Grad	12.75
51. GOLIK&CO DOO	105
52. ATENA DOO	1.2
53. ATENA DOO	2.31
54. WebLab doo	0.15
55. D&S BELISIMA DOO	4.5
56. Elko tim DOO	72.72
57. DOO "Veletex"	173.4
58. DOO Promobil-CO	2.43
59. Berg DOO	0.81
60. Temaso doo	4.65
61. Pinta d.o.o.	9
62. Đak Sport DOO	74.91
63. Natura Trade DOO	100.74
64. Zdravstvena Ustanova "Gradska Apoteka"	1.47
65. Zdravstvena Ustanova "Gradska Apoteka"	30.24
66. Đak Sport DOO	237.48
67. Mix Markt 3811	10.83
68. Kovači DOO	18

69. Kovači DOO	36
70. D.O.O. "Obuća Minja"	495
71. Hard Discount Laković D.O.O.	10111.56
72. SINCOMMERCE DOO	15
73. M&D ALIGRUDIĆ Company d.o.o.	4.17
74. MOKAFINE DOO	62.88
75. Mix Markt Gastro DOO	4.89
76. Vencor d.o.o.	374.13
77. Primato Doo	294.69
78. ZU Latković, Apoteka Latković 2	31.05
79. Primato Doo	103.89
80. VOLI TRADE D.O.O.	25544.76
81. Agro Tim O.O.O.	22.74
82. OKOV DOO	2370.3
83. Kalamper doo	32.58
84. D.o.o. Necka, Market Đole	47.49
85. D.o.o. Necka, Market Nađa	14.22
86. D.O.O. Necka, Market Neca	67.35
87. BIKE N MORE D.O.O.	0.12
88. LUKOIL Montenegro DOO	342.09
89. "MATIJA" d.o.o.	115.11
90. STANNE COMMERCE DOO	54.36
91. MPM d.o.o.	3997.29
92. ŠAHIN D.O.O.-Market "Iva"	25.56
93. ŠAHIN D.O.O.-Market "Maxim"	18.24
94. ŠAHIN D.O.O.-Market "Vuk"	22.86
95. ŠAHIN D.O.O.- Market "Centar"	38.55
96. ŠAHIN D.O.O.-Market "City"	70.53
97. DOO CETMAR KUJOVIĆ	42
98. DOO MP Figaro	48
99. ARIA DOO	15.15
100. KAMELIA G&S DOO	0.21
101. DOO Brajel-D	15
102. MI GORANOVIĆ DOO	694.05
103. BUKILIC DOO	311.43
104. LC WAIKIKI RETAIL MNE	2164.44
105. MIX MARKT 3803 O.D.	25.47
106. Mil Pop d.o.o	906.87
107. TROPICAL FRUIT DOO	48
108. Nova knjiga DOO	203.46
109. Tehnomax doo	236.94
110. Luxor doo	102

111.	DOO Put-Gross	584.22
112.	BMM TRADE DOO	156.03
113.	RADOIČIĆ V.B. COMMERCE	14.25
114.	AGROCENTAR DOO	6.09
115.	AGROCENTAR DOO	18.96
116.	ILY FRESH DOO	44.85
117.	ILY FRESH DOO	103.59
118.	Marcelina doo	0
119.	Marcelina doo	0
120.	Help doo	0
121.	Help doo	0
122.	AGROTEKA DOO	5.91
123.	AGROTEKA DOO	10.23
124.	ELMAX DOO	116.94
125.	DOO PANORAMA MARKET	153.54
126.	RADULOVIĆ KOMERC DOO	0
127.	RADUS LUX DOO	34.47
128.	RADUS LUX DOO	16.14
129.	SHAMADE-CO DOO	307.98
130.	AGAN DOO	4.08
131.	AGAN DOO	2.73
132.	DOO OZON 1	9.45
133.	DOO Braća Stanković	67.5
134.	MARKAS DOO	68.46
135.	Domaća trgovina doo	17329.68
136.	DOO V.N.Autonova	0.36
137.	MMT DOO	7.5
138.	LYONSE DOO	181.05
139.	GILJEN PLAST DOO	1.29
140.	ŽITOPRODUKT DOO	582.81
141.	Mix Markt 3812 DOO	12.72
142.	NG COMPANY DOO	30
143.	NG COMPANY DOO	0
144.	ZU Latković Nikšić	32.85
145.	ZU Latković Nikšić	15.69
146.	Montefish doo	84.18
147.	GRBO-MNM DOO	27
148.	HELADA MONT DOO	315
149.	DADI EXPORT DOO	75
150.	DOO RADOIČIĆ V.B. COMMERCE	42.63
151.	DOO AGRO KUTAK	6.87
152.	DOO AGRO KUTAK	2.4

153.	DADI EXPORT DOO	90
154.	ZU APOTEKA DR BJUTI	7.32
155.	Mix Markt 3812	318
156.	Mix Markt 3808	22.02
157.	Market Dajbabe DOO	47.34
158.	Market Dajbabe DOO	21.6
159.	Mix Markt 3807 DOO	36.81
160.	TOBACCO S PRESS DOO	48.48
161.	BT COMPANY DOO	7.5
162.	Miler DOO	6
163.	TRIMS DOO	14.43
164.	Swisslion Takovo d.o.o	735
165.	Dragar&CO DOO	3.9
166.	Dragar&CO DOO	0.78
167.	PZU APOTEKA ROYAL PHARM	2.58
168.	Dragar&CO DOO	15
169.	JOLLY COMERCE DOO	90
170.	TADEX IN DOO	1.38
171.	TADEX IN DOO	6.18
172.	NIK BOJE DOO	2.46
173.	PVU PRIMA VET	1.44
174.	VG EFISKAL DOO	3
175.	DOO BATTISTA-AP PETANOVIĆ	13.29
176.	DOO BATTISTA-AP PETANOVIĆ	22.71
177.	APOTEKA 36.6	1.44
178.	APOTEKA 36.6	28.05
179.	APOTEKA 36.6	13.02
180.	DOO Monte-mitros	135.84
181.	DOO Monte-mitros	135.84
182.	MMS DOO	858.06
183.	MMS DOO	270.66
184.	ANLIKA DOO	1.83
185.	IDEA-CG DOO	32713.68

Od novembra 2024. godine doneseno je 185 rješenja u iznosu od **78.155,79€** za 2.605.193 kesa.

II OSTALE AKTIVNOSTI

Učešće u nastavku akcija sadnje u školskim dvorištima u sklopu kampanje "Za ljepšu i zdraviju Crnu Goru", kroz aktivnosti izrade analize škola koje su već bile predmet aktivnosti i nakon toga napravljen je presjek kojim su određene škole koje još treba posjetiti.

Na osnovu dopisa Agencije opštine koje su dostavile podatke za katastar zagađivača su sledeće: Berane, Cetinje, Mojkovac, Herceg Novi, Bar, Plav, Rožaje, Šavnik, Budva, Kolašin, Andrijevića, Bijelo Polje, Danilovgrad, Pljevlja, Kotor, Žabljak, Zeta i Ulcinj. Opštine koje još uvijek nisu dostavile tražene podatke su: Gusinje, Nikšić, Petnjica, Plužine, Podgorica, Tivat, Tuzi.

Aktivnosti na pripremi internih akata radi dodjele EKO sertifikata za privatne turističke smještajne objekte u zoni zaštićenih područja, a koji žele ozeleniti svoje poslovanje i učiniti ih manje štetnim za životnu sredinu. Svrha je izdvojiti ekološki smještajne objekte kojima se želi donijeti kredibilitet kao i da se probudi svijest o ekološkom poslovanju kod privatnih iznajmljivača. Ekološki sertifikat je zamišljen da odvoji legalne objekte koji su rađeni po ekološkim standardima, da se ispunjavaju kriterijumi vezani za otpad, vodu i energiju.

Izrada Informatora o jačanju ekološke svijesti primjenom Arhuske konvencije koji bi sadržao informacije o Arhuskoj konvenciji i Arhus centrima.

Učešće u manifestaciji Matirajmo otpad u OŠ "Mahmut Lekić" u Tuzima – april 2024. godine kao i u OŠ „Anto Đedović“ u Baru – decembar 2024. godine.

Za dan šuma 21.03.2024. godine, zaposleni Agencije su na Maloj Gorici posadili po jedno drvo kao svoj doprinos, kako pošumljavanju tako i čistijem vazduhu.

Kako je 22.11.2022. godine otvorena dežurna telefonska linija za sva pitanja vezana za zaštitu prirode, odjeljenje aktivno učestvuje u davanju traženih informacija kao i odgovaranjem na dostavljena pitanja preko sajta Arhus centara Podgorica i Berane.

Kontinuirani rad Arhusa odnosi se na:

- Analizu domaće i pravne regulative i prakse koja se primjenjuje prilikom razmatranja zahtjeva javnosti za dobijanje informacija o životnoj sredini. Poštujući principe Arhuske konvencije kao i probleme u primjeni zakonske regulative, nadležnom ministarstvu dostavljamo predloge izmjene Zakona.
- Davanje uputstava o sprovođenju odredbi Arhuske konvencije i o nacionalnim propisima i procedurama u vezi zahtjeva javnosti za dobijanje informacija o životnoj sredini. Transparentan rad Agencije kao i pomoć zainteresovanim stranama je jedan od većih učinaka zaposlenih i samo u tako smo u prethodnoj godini imali više od 150 zahtjeva za informacije o životnoj sredini.
- Sprovođenje obuke predstavnika organizacija civilnog društva o pitanjima pristupa informacijama, uključujući pripremu i slanje zahtjeva za dobijanje informacija o životnoj sredini javnoj upravi, vršeno je u kontinuitetu.
- Postupanje po zahtjevima za Slobodan pristup informacijama koje se nalaze u djelokrugu rada Agencije za zaštitu životne sredine. 100% ispunjenje dostavljanja podataka.
- Pružanje pomoći u unapređivanju procedura vezanih za učešće javnosti koje su dio propisa u oblasti procjene uticaja na životnu sredinu, kao i promovisanje obavještanja zainteresovane javnosti o donošenju odluka u što ranijoj fazi procesa – kao pozitivne primjere navodimo podatak da smo shodno saradnji sa građanima pokrenuli u 2023. godini postupak utvrđivanja štete u životnoj sredini i omogućili da u saradnji sa državnim i lokalnim organima dođemo do značajnih informacija u datim postupcima.

- Organizovanje javnih rasprava i promovisanje prakse učešća javnosti, vršeno je u kontinuitetu.
- Predavanja za učenike, treninzi za NVO koje se bave ekologijom, sastanci sa građanima i privrednicima, priprema edukativnih brošura, kao i rad sa medijima - predstavljaju kontinuirani rad ovog odjeljenja.

Takođe, shodno članu 6 Arhuske konvencije u Agenciji za zaštitu životne sredine po svim pitanjima izdavanja dozvola i saglasnosti ista objavljuje na svojoj web adresi i javnost ima mogućnost da se sa istim upozna. Takođe, u slučaju traženja dodatnih informacija uvijek stojimo na raspolaganju za objašnjenja kao i direktni uvid u kancelariji.

Pristup izradi elaborata shvatili smo kao jedno od značajnijih pitanja i organizovan je sastanak sa svim privrednim društvima koja se bave izradom elaborata i saglasnosti na životnu sredinu. Takođe, rad Agencije je transparentan i javan i da je svako rješenje o potrebi izrade procjene uticaja na životnu sredinu objavljeno na našem sajtu uz svu prateću dokumentaciju. Takođe, po pitanjima ostalih dozvola i saglasnosti, primjenjujući zakone i konvencije uz dužno poštovanje građana Crne Gore i njihovog zdravlja, ista se redovno objavljuju na sajtu Agencije.

Osim navedenog i :

- Saradnja sa Eko fondom na dnevnom nivou u cilju podrške, kao i implementacije projekata i redovnih aktivnosti;
- Aktivno učestvovanje u obilasku deponija, donošenje mjera kao i komunikacija sa građanima i NVO sektorom;
- Učestvovanje u aktivnostima za početak funkcionisanja 3R - Registra otpada;
Osnovni cilj projekta izrade informacionog sistema 3R jeste digitalizacija i automatizacija procesa koji se sprovode prilikom izdavanja dozvola i saglasnosti za upravljanje otpadom. Takođe, sistem za cilj ima automatizaciju akcija/radnji koje se sprovode prilikom upravljanja registrima, dokumentima i izvještavanjem o proizvodnji i upravljanju otpadom.
- Pripremne aktivnosti na vazduh.me aplikaciji;
- Učestvovanje u izradi „Vodiča kroz procjenu uticaja na životnu sredinu“;
- Učestvovanje u ukidanju dozvola i registara, shodno Zakonu o upravljanju otpadom;
- Pripremne aktivnosti i organizacija za odabir Eko ambasadora.

Pored primarnih obaveza shodno nadležnostima Odjeljenja, učestvovali smo i sljedećim aktivnostima:

- Twinning Light projekat;
- MEP&M projekat „Development of Regional Joint Master Program in Maritime Environmental Protection and Management“;
- "Integrisanje biodiverziteta u sektorske politike i prakse i jačanje ključnih tačaka biodiverziteta u Crnoj Gori"- GEF 7;
- -Uspostavljanje registara ispuštanja i prenosa zagađujućih materija (PRTR sistem);
- Projekat "Podrška u kompletiranju funkcionalnog uspostavljanja Registra zagađivača (PRTR) i katastra zagađivača“;
- ERASMUS2027 ZERO C projekat;

- Projekat "The European Biodiversity Partnership" u okviru Horizon programa aktivan je od juna 2022. godine. Agencija je punopravni partner;
- Projekat „Greenroutes“ u okviru Interreg IPA Adrion programa aktivan je od avgusta 2024. godine.;
- Projekat StrategyMedFor u kojem je Agencija pridruženi partner tiče se izrade evropske strategije za očuvanje šumskih staništa. Projekat se sprovodi u okviru Interreg EURO-MED programa, a očekivani završetak projekta je 2026. godine;
- Interreg VI-A IPA CBC Croatia - Bosnia and Herzegovina – Montenegro; Self-sustainable Multisensor System for Monitoring Water Quality in Inland Waterbodies (SMART-Water);
- Interreg IPA Adrion projekat – PREserving BIOdiversity in coastal DUNES from tourism pressure (PREBIODUNES).

Učestvovanje u administrativnoj podršci u Izradi Studija zaštite i to za: Studija revizije za NP Skadarsko jezero, NP Durmitor i NP Lovćen, Studija revizije za Đalovića klisuru, Nacrt Studije zaštite za rijeku Mrtvicu sa okolinom, Nacrt Studije zaštite za Kapetanovo i Brničko jezero, Nacrt Studije zaštite rijeke Čehotine na teritoriji opštine Bijelo Polje, Nacrt Studije zaštite park šume Dulovina, Studije zaštite lokaliteta Sopot i Dražin vrt, Nacrta Studije zaštite Lukavice sa Malim i Velikim Žurimom - Opština Nikšić, Nacrt Studije zaštite - Zabran kralja Nikole u Nikšiću.

Arhus centar Berane

Tokom 2024. godine, Odjeljenje za sprovođenje ekonomskih instrumenata u oblasti zaštite životne sredine, **kancelarija Berane (Arhus centar)**, fokusiralo se na pružanje tačnih i pravovremenih informacija iz oblasti životne sredine. Ključni dio aktivnosti je razmjena informacija sa drugim relevantnim institucijama i pružanje podrške javnosti i nevladinim organizacijama u pitanjima vezanim za zaštitu životne sredine i zdravlje ljudi.

Zainteresovanoj javnosti je omogućen pristup podacima o svim segmentima životne sredine. Zaposleni su usmjereni na promovisanju učešća javnosti u donošenju ekoloških odluka i praćenju javnih rasprava. Posebna pažnja je bila na promociji ključnih dokumenata poput Arhuske konvencije i Zakona o upravljanju otpadom, kao i organizaciji ekoloških akcija i promociji publikacija o ugroženim područjima i zaštićenim vrstama u Crnoj Gori.

➤ **Terenski rad**

Terenskim obilaskom objekata bivše fabrike celuloze i papira u naselju Rudeš, utvrđeno je prisustvo veće količine hemikalija koje nisu adekvatno skladištene. Precizan podatak o pojedinačnoj i ukupnoj količini hemikalija se nije mogao utvrditi, zbog stanja u kojem se nalaze kao i zbog nebezbednog boravka u prostorijama koje su u fazi urušavanja. O utvrđenom stanju sačinjen je foto-elaborat.

Radi utvrđivanja štete ili neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini sačinjen je zapisnik o činjeničnom stanju u tri objekta bivše fabrike papira.

➤ **Predstavljanje zaštićenih područja i Crvenih lista zaštićenih vrsta u Crnoj Gori.**

Posjetom školama učenicima su predstavljene Crvene liste zaštićenih vrsta i upoznati su sa zaštićenim područjima Crne Gore i važnošću njihovog očuvanja.

➤ **Javna rasprava o „Nacrtu prostornog plana Crne Gore i procjene uticaja na životnu sredinu“ – Opština Berane**

Praćenje javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore i Izvještaju o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, u organizaciji Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine u Opštini Berane.

➤ **Popis istorijskog otpada na nivou Crne Gore**

Vođenje evidencije i popis istorijskog otpada se odnosio na prikupljanje podataka o lokacijama bivših fabrika u Crnoj Gori. Evidentirano je 56 mogućih izvora otpada.

- U prvom kvartalu i periodu grejne sezone upućeni smo bili na pružanja informacija građanima o kvalitetu vazduha i mjerama po preporuci Instituta za javno zdravlje u danima povećane koncentracije PM 2.5 i PM 10 u vazduhu. Tokom ovog perioda prosljeđivali smo informacije i preporuke prema zainteresovanoj javnosti. Za period od 07.01. do 29.03.2024. godine ostvarili smo komunikaciju sa četrnaest sugrađana.

➤ **Radionica „Posadi sam i posmatraj“**

Posjetom JU OŠ „Radomir Mitrović“ realizovana radionica „Posadi sam i posmatraj“. Sadnjom i brigom o biljkama željeli smo kod djece na praktičan način probuditi svijest o očuvanju prirode i zaštiti životne sredine.

➤ **Dan planete Zemlje**

Dan planete Zemlje obilježili ozelenjavanjem dvorišta JU OŠ „Vuk Karadžić“ u Beranama i JU OŠ „Marko Miljanov“ i „Risto Ratković“ u Bijelom Polju, u saradnji sa NLB bankom. Ozelenjavanje gradske obilaznice u saradnji sa Sekretarijatom za komunalno-stambene poslove, saobraćaj i zaštitu životne sredine opštine Berane.

➤ **Vođenje evidencije i izdavanje na revers stručne literature u biblioteci Arhus centra**

Popis bibliotečkog fonda, predstavljanje biblioteke putem društvenih mreža. Organizovana grupna posjeta učenika različitih škola biblioteci - upoznavanje sa stručnom literaturom i organizovanje likovne radionice.

➤ **Obilježavanje Svjetskog dana zaštite životne sredine**

U saradnji sa Opštinom Berane - Sekretarijatom za komunalno – stambene poslove, saobraćaj i zaštitu životne sredine, Komunalnim preduzećem i NVO "Gnijezdo" iz Podgorice obilježen Svjetski dan zaštite životne sredine pod sloganom "Naša zemlja, naša budućnost. Mi smo generacije obnove".

Posjeta Arhus biblioteci i likovna radionica za učenike SSŠ „Vukadin Vukadinović“ i „Vukašin Radunović“. Organizatori su iskoristili priliku da razgovaraju sa sugrađanima i prolaznicima o smanjenju upotrebe plastičnih kesa, dijeleći im platnene cegere.

➤ **Okrugli sto „Mladi u poljoprivredi na sjeveru Crne Gore“**

U organizaciji NVO "Centar ekoloških inicijativa" održan je okrugli sto pod nazivom „Mladi u poljoprivredi na sjeveru Crne Gore“. Skup je organizovan u okviru projekta „Podrška mladima u sektoru poljoprivrede proAGRO“, koji se realizuje kao dio Regionalnog programa lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu.

➤ **Arhus karavan**

Arhus karavan, projekat koji su realizovali Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Agencija za zaštitu životne sredine - Arhus centri i Eko fond. Kampanja je podrazumijevala predstavljanje novog Zakona o upravljanju otpadom, prezentacije i edukacije sa ciljem promocije pomenutog zakona i razmjene mišljenja sa građanima.

Uspješno predstavljena uloga Agencije u implementaciji Zakona i Arhuske konvencije.

➤ **Izrada izvještaja o implementaciji Arhuske konvencije za period 2021-2024. godina**

Izrađen izvještaj o implementaciji Arhuske konvencije za period 2021-2024. godine, a za potrebe izrade V nacionalnog izvještaja o sprovođenju Konvencije o dostupnosti informacija, učešće javnosti u donošenju odluka i prava na pravnu zaštitu, o pitanjima životne sredine (Arhus konvencije).

Navedeni izvještaj obuhvata podatke o aktivnostima Arhus centara i implementaciji Arhuske konvencije u Crnoj Gori za period 2021-2024. godina.

➤ **Obavještavanje privrednih društava i preduzetnika (potencijalnih zagađivača) o obavezi dostavljanja Izvještaja o količini stvorenog otpada**

Poslato 198 dopisa prema privrednim društvima i preduzetnicima o obavezama po osnovu Zakona o životnoj sredini i Zakona o upravljanju otpadom i njihovoj obavezi dostavljanja Godišnjeg izvještaja o količinama stvorenog otpada.

➤ **Ekološko-sportske manifestacije „Matirajmo otpad“**

U OŠ „Pavle Rovinski“ u Podgorici, održana ekološko-sportska manifestacija „Matirajmo otpad“. U OŠ „Risto Manojlović“ u Kolašinu, takođe je održana ekološko-sportska manifestacija „Matirajmo otpad“. U sklopu manifestacija, predstavili smo bogastvo biodiverziteta naših planina i istakli važnost očuvanja prirodnog okruženja.

➤ **Aktivnosti u susret 13. oktobru – Međunarodnom danu smanjenja rizika od prirodnih katastrofa**

U saradnji sa Direktoratom službe za zaštitu i spašavanje, posjeta JU OŠ „Vladislav Rajko Korać“ predstavili moguće prirodne katastrofe, uzroke i postupke u slučajevima elementarnih nepogoda.

➤ **Učešće na Godišnjem sastanku međunarodne mreže Arhus centara- Zoom platforma**

Teme sastanka, uloga Arhus centara u Agendi za održivi razvoj do 2030. godine, uključivanje mladih i djece u donošenju odluka o životnoj sredini i rad Arhus centara, kao i važnost podizanja svijesti o klimatskim promjenama i ekološkom obrazovanju.

Takođe, zaključeno je da će Misija OEBS-a nastaviti da podržava Arhus centre kao ključne partnere u promovisanju dobrog upravljanja i angažovanja građana.

➤ **Učešće na seminaru – Dobra praksa EU u upravljanju otpadom.** Tokom seminara, imali smo priliku da se upoznamo i sa problemima zemalja koje se pridružuju EU u dostizanja ciljeva u upravljanju otpadom.

➤ **Nedelja globalnog obrazovanja**

U okviru obilježavanja Nedelje globalnog obrazovanja, posjetili smo OŠ „Donja Ržanica“ i JU OŠ „Lubnice“. Predavanjem smo podsjetili učenike na značaj očuvanja životne sredine i kako svako od nas može doprinijeti očuvanju prirode. Takođe, ukazano je na zakone i propise koji se odnose na ovu oblast, s posebnim akcentom na dječija i ljudska prava.

➤ **Radni sastanak radne grupe**

Učešće putem Zoom platforme na 11.sastanku Radne grupe stranaka protokola o PRTR-u, (registar ispuštanja i prenosa zagađivača).

➤ **Izrada Informatora o praktičnoj primjeni Arhuske konvencije**

Informator sadrži osnovne informacije o pravima građana u oblasti životne sredine omogućena kroz međunarodno pravni dokument - Arhusku konvenciju.

➤ **Novogodišnja radionica** – posjeta učenika JU OŠ "Lubnice" – tema Reciklaža i izrada novogodišnjih ukrasa od materijala za reciklažu. Cilj radionice bio je da se kroz kreativnu izradu novogodišnjih ukrasa podigne svijest o značaju reciklaže i zaštiti životne sredine.

Služba za opšte i pravne poslove, ljudske resurse, finansije i javne nabavke

1. Tokom 2024. godine, a shodno reviziji uspjeha „Uspješnost angažovanja fizičkih lica bez zasnivanja radnog odnosa u državnim organima“, DRI je izdala 9 preporuka koje je bilo potrebno sprovesti do kraja 2024. godine. Sve preporuke DRI su realizovane prije roka, što je konstatovano u Izvještaju o realizaciji preporuka br. 02-035/24-448/17 od 17.06.2024. godine.
2. Pripremljen i dostavljen u zakonskom roku Godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola za 2024. godinu Ministarstvu finansija, Centralnoj jedinici za harmonizaciju. U okviru Godišnjeg izvještaja o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola za 2024. godinu popunjen Upitnik o samoprocjeni upravljanja i kontrola, kao i Izvještaj o obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare.
3. Uspješno je sproveden popis državne imovine u Agenciji od strane članova Komisije za sprovođenje popisa. Dostavljeni su obrasci opreme Upravi za državnu imovinu u zakonski predviđenom roku.
4. U izvještajnom periodu pripremljen je i dostavljen resornom ministarstvu nacrt Budžeta za 2025. godinu, a odnosio se na specifikaciju neophodnih budžetskih sredstava za nesmetan rad Agencije.
5. Pripremani su podaci za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih i spoljnih saradnika za 2024. godinu.
6. Popunjen je i dostavljen Obrazac o realizaciji programskog budžeta za 2024. godinu Državnom trezoru.
7. U skladu sa zakonskom obavezom donošenja Plana integriteta, propisanim članom 68 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, nakon formirane radne grupe,

pripremljen je i koncipiran Plan integriteta Agencije za zaštitu životne sredine za dvogodišnji period od 2024-2026. godine.

8. Obrađivani su i redovno dostavljani Poreskoj upravi IOPPD obrasci (izvještaji o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima) na lična primanja i ostale isplate kako iz radnog odnosa, tako isto su obrađivane i poreske prijave za isplate angažovanih saradnika po osnovu procjene uticaja na životnu sredinu i projektnih aktivnosti.
9. Sve izmjene u kadrovskom popunjavanju evidentirane su kod poreskog organa na način što su im dostavljani obrasci JPR, sa pratećom dokumentacijom u zakonskom roku.
10. Popunjeni su obrasci M-4 za sve zaposlene u prethodnoj poslovnoj godini.
11. Pripremljen je i dostavljen izvještaj (INV) o investicijama u osnovna sredstva Zavodu za statistiku.
12. Pripremljen je i dostavljen izvještaj - Stanje neizmirenih obaveza za 2024. godinu Direktoratu državnog trezora.
13. Pripremljeni su i dostavljeni kvartalni izvještaji za utvrđivanje portfolija dugova za 2024. godinu Direktoratu državnog trezora.
14. Pružana je administrativno tehnička podrška u cilju realizacije svih ugovorenih projekatnih i drugih aktivnosti kao što su studije zaštite, u kojima participira kako kadar Agencije, tako i angažovani spoljni saradnici.
15. Pripremani su zahtjevi za blagovremeno korišćenje sredstava za namjene predviđene Budžetom i finansijskim planom stvarajući time materijalne uslove za nesmetano funkcionisanje predviđenih aktivnosti u instituciji.
16. Kvartalno je praviljen izvještaj o dinamici utroška kako budžetskih sredstava tako i sredstava od djelatnosti organa i donacija te namjenskih sredstava.
17. Koncipirani su i dostavljani podaci, izvještaji i drugi informaciono-dokumentacioni materijali po zahtjevima ministarstava i drugih državnih organa, privrednih subjekata, kroz međusobno ostvarenu korespondenciju.
18. Troškovi blagajne odnosili su se na troškove dnevnica za službena putovanja, troškove putarina, korišćenje trajekta, parkinga i sl. Svi putni nalozi pravilno su evidentirani, popunjavani, a u prilogu istih priložena je prateća knjigovodstvena dokumentacija, sa potpisanim izvještajem o izvršenom službenom putovanju zaposlenog.
19. Vršen prijem svih pismena upućenih Agenciji preko pošte ili neposredno i otklanjani nedostaci koji se mogu otkloniti prilikom prijema pošte, vršeno zavođenje odnosno evidencija kroz knjige prijema pošte, vršena otprema pošte preko dostavne knjige organima i institucijama.
20. U skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama ("Sl.list CG", br.44/12,30/17) Agencija za zaštitu životne sredine je u toku 2024. godine primila 72 zahtjeva za Slobodan pristup informacijama. Broj predmeta riješenih u izvještajnom periodu je 66. Broj usvojenih zahtjeva 41, broj odbijenih zahtjeva 22, neriješeni predmeti u izvještajnom periodu 6. Takođe, 2 zahtjeva su prosljeđena drugim organima na odlučivanje. Jedan zahtjev dostavljen Agenciji za zaštitu životne sredine kao nadležnom organu na dalje postupanje. Broj podnijetih žalbi 8 od kojih su 2 usvojene i vraćene na ponovno odlučivanje, za 6 žalbi vodi se postupak kod Agencije za zastitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Takođe, sva rješenja objavljena su na internet stranici Agencije.

Zaključak

U zaključku bi dodali da je Agencija za zaštitu životne sredine u 2024. godini radila na realizaciji i realizovala sve zaključke Vlade, samim tim ispunila obaveze iz svoje nadležnosti što se može zaključiti iz navedenih aktivnosti u ovom dokumentu.

Predlog mjera za unapređenje rada Agencije za zaštitu životne sredine:

- Kako je monitoring životne sredine zakonom definisana obaveza, Zakonom o životnoj sredini (br. 052/16 od 09.08.2016, 073/19 od 27.12.2019, 073/19 od 27.12.2019, 084/24 od 06.09.2024) član 55, potrebno je obezbijediti adekvatna finansijska sredstva za realizaciju istog u cjelosti. Ispunjavanjem ovog prijedloga značajno bi se unaprijedio rad Agencije za zaštitu životne sredine u pravcu ispunjavanja kako nacionalnih tako i međunarodnih obaveza.
- Takođe potrebno je obezbijediti povećanje sredstava kada je u pitanju istraživanje monitoringa biodiverziteta, povećati broj zaposlenih u Sektoru za zaštitu prirode (herpetolog, mamalija, invertebrata) i obezbijediti nabavku opreme.
- U narednom periodu potrebno je obezbijediti kontinuirane obuke za većinu zaposlenih u Sektoru za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje, te obezbjeđivanje finansijskih sredstava za edukaciju i aktivnosti namijenjenih građanstvu, a koje se odnose na podizanje ekološke svijesti, kada u pitanju zaštita životne sredine i promocija Agencije u javnosti. Takođe, potrebno je, obezbijediti dodatnu edukaciju zaposlenih iz ovog sektora, kako bi se dodatno osposobili za samostalno pisanje i pripremu projekata, obezbijediti veće prisustvo Agencije na svim društvenim kanalima komunikacije, te uspostavljanje, vidljivijeg i krajnje pojednostavljenog korišćenja informacija i prisustva građana i zainteresovane javnosti novim internet platformama kako bi se maksimalno olakšalo informisanje i ostvarivanje njihovih prava definisanih domaćim i međunarodnim propisima. Isto tako, potrebno je permanentno obezbjeđivanje adekvatnih finansijskih sredstava neophodnih za održavanje Baza podataka kao sastavnog dijela informacionog sistema u oblasti životne sredine i za kreiranje novih aplikacija unutar sistema - kao preduslova adekvatne podrške u nacionalnom i međunarodnom izvještavanju.
- Kada je riječ o Odjeljenju za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja, za punu implementaciju propisa u ovoj oblasti potrebno je osnažiti kapacitet odjeljenja, odnosno izvršiti nova zapošljavanja potrebnih službenika i kontinuirano vršiti obučavanje službenika posredstvom saradnje sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju i Evropskom komisijom. Nakon toga, potrebno je pristupiti EURDEP 24/7 platformi Evropske unije za razmjenu radioloških podataka kao i IRMIS platformi Međunarodne agencije za atomsku energiju u skladu sa međunarodnim obavezama, kao i Mapom puta za pregovaračko poglavlje 15 - Energetika.
- Za unapređenje rada, kao i samo primjenjivanje EU Direktiva potrebno je dodatno usavršavanje, pri čemu usavršavanje stranog jezika i pohađanje obuka, odnosno određeno specijalističko usavršavanje. Preporuka je da se unaprijedi proces stručnog usavršavanja zaposlenih, kako kroz realizaciju internih obuka (interni prenos znanja zaposlenih, kursevi stranih jezika, kratki informatički kursevi...), tako i kroz eksterne opšte i specijalističke obuke (preko Uprave za kadrove, različitih donacija...). S tim u vezi napraviti spisak

mogućih obuka, a shodno radnim zadacima kao i nedostacima potrebnog znanja službenika potrebno je izvršiti popis obuka, kurseva.

- Imajući u vidu da mala i srednja preduzeća, po pitanju izvještavanja nijesu dovoljno edukovana i ne izvršavaju obaveze koje proističu iz zakonske regulative iz oblasti životne sredine, posebno kada je riječ o upravljanju otpadom, raditi na edukaciji i kaznenoj politici.
- Takođe, slaba je zastupljenost tema životne sredine i cirkularne ekonomije u medijima. Nedostaje izvještavanje o primjerima dobre prakse, mogućnostima za uštede i sl. Na javnim servisima nema dovoljno emisija/priloga u udarnim terminima u vezi sa životnom sredinom (osim u slučaju senzacionalističkih vesti), posebno nema prikaza dobrih primjera, potencijala i obaveza građana i privrednih društava. S navedenim u vezi smatramo da treba pojačati kampanje, obuke, izvršiti unutrašnju reorganizaciju i odabrati tim koji će se aktivno na nivou Agencije, a u saradnji sa Arhus centrima Podgorica i Berane, baviti ovim temama kao i medijima.
- Imajući u vidu da nedovoljna pokrivenost IT infrastrukturom onemogućava proces rada, kada je u pitanju novi registar, preko postojećeg projekta a vezano za uspostavljanje katastra zagađivača obezbijediti zaposlenima koji će učestvovati u prikupljanju podataka operatera - obuke i dodatne edukacije, zatim lap topove i ostalu prateću opremu, kao i obezbijediti mogućnost štampe flajera kao i uputstava.